

ԱՐԶԱԳԱՆԳ

ARTZAKANK - ECHO

Bimestriel bilingue publié à Genève

JANVIER - FÉVRIER 2024
N° 249

UNE PÉRIODE RICHE EN ÉVÈNEMENTS

Բովանդակություն

- Էջ 2** - Ակլառիչ
- Էջ 5** - Նոր Ծաղկածոր և Աղուերան՝ Աշոցում
- Էջ 6** - Սերգեյ Փարաջանով կինո-հանճարը 100 տարեկան է
- Էջ 10** - Ազգին ո՞ր հատուածը անելի իրաւացի է
- Էջ 11** - Անթուրայի թուրքական որբանոցում պատրաստուած գոտիկ - Սատենադարանը գնել է հմայիլներ և շեռաց Մաշտոցներ
- Էջ 14** - Գիտաժողով՝ Արամ Ա. Կաթողիկոսին հրաւերով
- Էջ 17** - Լուվրի աջակցութեամբ արդիականացուած Երեբունի թանգարանի մշտական ցուցադրութիւնը կը բացուի այս տարուայ ընթացքում
- Էջ 18** - Կոմիտասի անուան լարային քարտակը, մեկդարեայ պատմութիւն
- Էջ 21** - Ժնեւ և Լեման շրջանի Սուրբ Յակոբ Եկեղեցոյ լուրեր

Sommaire

- P. 3** - Le conseiller national Nik Gugger expulsé de l'Azerbaïdjan - Visite de l'ambassadrice Muriel Peneveyre en Arménie
- P. 4** - "Les 40 jours de Musa Dagh" de Franz Werfel
- P. 7** - Building an Alternative Future
- P. 8** - Participation d'une délégation arménienne à la présession du Comité des Droits de l'enfant - Programme "Kayl debi tun"
- P. 9** - Le robot Moxie AI développé par Embodied Inc. - "Arménie - Azerbaïdjan, une guerre sans fin?"
- P. 12** - La Fondation Armenia
- P. 13** - Le repos des soldats
- P. 14** - Ani Eblighatyan obtient un doctorat ès lettres
- P. 15** - Pourquoi l'UE et les États-Unis n'arrivent-ils pas à réconcilier Erevan et Bakou?
- P. 18** - "Manouchian: Témoignage..."
- P. 19** - Le récit de Clara et Fritz Zigrist-Hilty publié à Fresno
- P. 22** - Nouvelles de l'Ecole Topalian
- P. 23** - Nouvelles de l'UAS
- P. 24** - Comme le nez au milieu de la figure

© mfa.am

© Artzakank

Ces dernières semaines, Genève a accueilli plusieurs évènements majeurs en lien avec l'Arménie. Le coup d'envoi a été donné par un hommage à Sergei Paradjanov du 1er au 4 février 2024. À l'occasion des 100 ans de la naissance de l'illustre cinéaste et artiste, les Cinémas de Grütli ont projeté quatre de ses films en collaboration avec l'Association Musika. La projection de *Sayat Nova*, a eu lieu sous le haut patronage de la Mission permanente de la République d'Arménie et le Bureau de liaison de l'UNESCO à Genève, avec une intervention artistique de Juliette Galstian, mezzo-soprano, fille de Vilen Galstian, acteur principal du film.

Le 9 février, l'Unité d'arménien de l'Université de Genève et *Artzakank-Echo* ont organisé au Centre arménien de Genève une soirée de projection du film *L'art d'être vivant. Retour en Arménie* en présence du réalisateur Hervé Magnin et avec la participation de Prof. Valentina Calzolari-Bouvier (voir notre édition précédente p. 21).

Nous mettons ce numéro sous presse à la veille de l'ouverture du Salon du Livre à Palexpo (6-10 mars), un rendez-vous annuel très attendu par les bibliophiles même au-delà des frontières de notre canton. Le stand *Arménie-Hayastan*, tenu par la Fondation Hagop D. Topalian depuis de nombreuses années, est l'un des pavillons incontournables du Salon. Il est très apprécié notamment pour son programme riche et varié. Placé sous le titre "Résistance(s)", le programme de cette année ne sera certainement pas une exception avec la présence de conférenciers et auteurs prestigieux et de débats passionnants qui seront animés par l'historien de l'art et sociologue Alain Navarra Navassartian.

Un autre évènement marquant de ce premier trimestre de l'année est la première rencontre de M. Zareh Sinanian, haut-commissaire des Affaires de la diaspora auprès du gouvernement de la République d'Arménie, avec la communauté arménienne de Genève et des environs, le 7 mars au Centre arménien de Troinex.

Dans le cadre de sa tournée européenne, le forum "*Engage Armenia 2024*" s'arrêtera à l'hôtel Warwick à Genève le lundi 11 mars. En cette période de difficultés et d'incertitudes pour l'Arménie, le forum, qui >>>

Avec les compliments de
TAVITIAN
Atelier de sertissage

TAVITIAN S.A. - 18, ch. des Aulx - 1228 Plan-Les-Ouates - Téléphone 022 346 93 02 - Fax 022 346 93 04
tavitian@bluewin.ch

ԱՎԼԱՏԻՉ

Հայկական մշակույթի ամենագեղեցիկ, խորհրդանշական եւ խորհրդաւոր արժէքներէն են հայոց ծիսական տիկնիկները (պուպրիկ): Անոց կերպարներուն եւ գործառնայններուն մէջ առաւել խօսուն ձեւով խտացուած եւ մարմնաւորուած է ժողովուրդի անյատակ մտածողութիւնը: Ժողովուրդը անոց օժտած է մոգական ուժով, չարը խափանող, վտանգէ ու չարէ գերծ պահող յատկութիւններով:

Տիկնիկներու միջոցով ձգտած են ապահովել բերք ու բարիքի առատութիւնը, պտղաբերութիւնը, արգասաբերութիւնը, ընտանեկան եւ անձնական յաջողութիւնները:

Մեծ պասի ծիսական տիկնիկը՝ Ակլատիգը կամ Պաս պասը կը յայտնուէր պասի առաւօտեան իր հետ բերելով ծիսական գործողութիւններու ամբողջ շարան մը, որոնք դարձեալ պիտի ապահովէին պտղաբերութիւնն ու արգասաբերութիւնը:

Ակլատիգը կը պատրաստէր տան ամենատարեց կինը բոլորէն գաղտնի:

Տիկնիկին գլուխը կը պատրաստուէր սոխով (գետնախնձորով, խմորագունդով), որուն վրայ կը խրուէր եօթը փետուր: Փետուրները կը խորհրդանշէին պասի եօթը շաբաթները: Իւրաքանչիւր շաբաթուան աւարտին կը հանուէր փետուրներէն մէկը: Սոխին վրայ կը խրէին միոտանի տիկնիկը պատրաստուած փայտէ, պէխ-մօրուքով, տղամարդու հագուստով, աչ ու ձախ պարզած թելերուն քարեր կախած: Ամբողջ ընթացքին անիկա կը հսկէր, որ ընտանիքին մէջ ոչ ոք խախտէր պասը:

Պասի վերջին օրը վերջին փետուրը հանելէ ետք, երիտասարդները Ակլատիգը կը տանէին կայերը եւ չարախնդալով, հարուածելով, ջուրը կը նետէին, իսկ Ակլատիգի սոխը կամ սոխին ծիլերը տանտիրուհիները կը պահէին եւ կ'օգտագործէին ճաշի մէջ: Որոշ վայրերու մէջ սոխը կը թաթխէին մածունի մէջ

UNE PÉRIODE RICHE EN ÉVÈNEMENTS

➤➤➤ regroupe des représentants d'un nombre d'organisations et de programmes basés en Arménie et impliquant des Arméniens de la diaspora, lance un appel à l'action en invitant les Arméniens du monde entier, quels que soient leur âge et expertise, à se rassembler et à jouer un rôle central dans le développement de l'Arménie.

L'Arménie sera présente dans le programme 2024 du *Festival du film et forum international sur les droits humains de Genève* (FIFDH 8-17.03.2024) avec le film "1489" de Shoghakat Vardanyan (voir p. 20). Ce film, qui tourne autour de la disparition du frère de la réalisatrice, âgé de 21 ans, porté disparu au début de la guerre de 44 jours, a remporté le prix du meilleur film en compétition internationale et le prix FIPRESCI (Fédération internationale de critiques de films) au Festival international du documentaire d'Amsterdam (IFDA) en novembre 2023.

Plus tard en avril, nous assisterons à un autre évènement plutôt singulier: Séances de lecture du roman de Franz Werfel, *Les 40 jours du Musa Dagh*, par György Karsai et Philippe Macasdar, à la Maison Saint-Gervais (voir p. 4).

Cette liste de manifestations passées et à venir n'est pas exhaustive. Il y en aura d'autres qui seront annoncées en temps voulu. Tous ces évènements nous donnent l'occasion de nous réunir et d'échanger des idées mais surtout de sortir de la période de morosité et d'inaction dans laquelle nous nous trouvons depuis la guerre de 44 jours. Serions-nous capables de retrouver nos forces d'antan et de rebondir après les catastrophes qui ont affligé notre peuple en Arménie et en Artsakh ces dernières années? Ferions-nous preuve de volonté pour remodeler nos structures communautaires et redéfinir nos objectifs en fonction de nouvelles réalités afin de faire face aux défis de plus en plus complexes? ■

M.S.

Եւ կը նետէին տանիք: Ըստ ժողովրդական պատկերացումներու, Ակլատիգը թռչուն կը դառնար ու կը թռչէր միւս տարի կրկին վերադառնալու համար:

Ակլատիգին տրուած այլ անուններ՝ ըստ Սոնիա Թաշճեանի. ախելոն, ախալոն, գոգոռոգ, խուլուճիկ, պաք ուտեմ, ֆռոշիկ, մոռմոռոգ, մոռուս, պասի պլոր, պասի պլու, մեծ պաս պաս եւ այլն... ■

(ԵՌԱԳՈՅԼ)

LE CONSEILLER NATIONAL NIK GUGGER EXPULSÉ DE L'AZERBAÏDJAN

Le 2 février 2024, le conseiller national du Parti évangélique suisse (PEV) Nik Gugger s'est rendu en Azerbaïdjan en tant qu'observateur électoral officiel après avoir reçu l'accréditation de l'Organisation pour la sécurité et la coopération en Europe (OSCE). Il avait pour mission d'observer les élections présidentielles qui devaient avoir lieu quelques jours plus tard et de signaler les violations des droits de l'homme.

À peine débarqué à Bakou, il a été arrêté à l'entrée diplomatique par des policiers en uniforme, qui ont confisqué son passeport et lui ont refusé l'entrée sur le territoire. D'autres observateurs de l'OSCE ont été autorisés à passer sans problème, y compris la délégation suisse.

Les policiers ont retenu le conseiller national près de trois heures à l'aéroport de Bakou, lui ont offert un thé, puis l'ont mis dans un avion à Istanbul. Ce n'est qu'une fois en Turquie qu'il a pu récupérer son passeport avant de retourner à Zurich.

Le Département des affaires étrangères (DFAE) a été informé de l'incident, révélé par *SonntagsBlick*. L'ambassade de Suisse à Bakou se serait efforcée d'apporter son soutien au conseiller national Nik Gugger. "Le DFAE interviendra auprès des autorités azerbaïdjanaises par les voies diplomatiques habituelles" a confirmé ce dernier.

Place fédérale, Berne, 27 février 2023: les conseillers nationaux Stefan Müller-Altermatt (Le Centre), Marc Jost (PEV), Andreas Gafner (UDF), Lilian Studer (PEV), Niklaus-Samuel Gugger (PEV), Nicolas Walder (Les VERT-E-S), Denis de la Reussille (PST-POP) et Christine Badertscher (Verts). (Crédit photo: CSI)

La raison ayant amené Bakou à déclarer Nik Gugger - alias Niklaus-Samuel Gugger - *persona non grata* n'a pas été donnée. Le député évangélique zurichois estime que cet événement est lié à son activité au Conseil de l'Europe. En effet, le régime de Bakou avait annoncé qu'il n'accepterait pas d'observateurs électoraux de l'Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe (APCE). Comme le conseiller national est observateur électoral du Conseil de l'Europe en plus de son engagement auprès de l'OSCE, il se pourrait qu'il se soit trouvé sur une liste noire.

"L'engagement politique de Nik Gugger dans le conflit du Haut-Karabagh pourrait également être une épine dans le pied de la dictature du Caucase"

VISITE DE L'AMBASSADRICE MURIEL PENEVEYRE EN ARMÉNIE

Dans le cadre de sa tournée dans les pays du Caucase du Sud, l'ambassadrice Muriel Peneveyre, cheffe de la division Eurasie du Département fédéral des affaires étrangères (DFAE), a visité Erevan les 5 et 6 février 2024.

L'ambassadrice a eu une série de consultations politiques avec des personnalités clés du gouvernement arménien dont Samvel Mkrtychyan, chef de la division Europe du ministère arménien des Affaires étrangères, Vahan Kostanyan, vice-ministre des Affaires étrangères et Andranik Hovhannisyanyan, ambassadeur d'Arménie en Suisse.

Selon un communiqué de presse du ministère arménien des Affaires étrangères, "les parties ont discuté d'un large éventail de questions liées à l'agenda des relations bilatérales. Elles ont souligné la nécessité de développer la coopération existante dans les domaines de l'économie, de la haute technologie, de la culture, du tourisme et d'autres secteurs." Un partenariat efficace au sein des instances internationales et les possibilités de soutien mutuel dans ce cadre, ainsi que le processus de normalisation entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan ont également été discutés. Le vice-ministre Mkrtychyan a présenté le projet "Carrefour de la paix" du gouvernement arménien et des échanges ont eu lieu sur des questions de sécurité régionale et internationale.

Par ailleurs, la délégation suisse a rencontré des représentants de la société civile, et de la communauté internationale, dont ceux des Nations Unies. ■

Source: Page FB *Embassy of Switzerland in Armenia*

indiquent Fabian Eberhard et Pascal Tischhauser dans leur article paru le 4.2.2024 dans le journal *Blick*.

Rappelons que le 27 février 2023, huit membres du Conseil national, dont Nik Gugger, s'étaient rassemblés sur la Place fédérale à Berne pour manifester contre l'agression de l'Azerbaïdjan avec des slogans "Plus de génocide arménien! Arrêtez le blocus du Haut-Karabagh!". ■

Sources: *Blick*, *TdG*, *ATS*

LES 40 JOURS DU MUSA DAGH DE FRANZ WERFEL

par Philippe MACASDAR

Les 40 jours du Musa Dagh, rédigé en allemand entre 1932 et 1933, publié la même année, interdit par Hitler puis brûlé au cours d'autodafés, connu aussitôt un succès mondial retentissant. Ce livre rend admirablement justice au génocide des Arméniens, via le récit d'un épisode emblématique de leur résistance contre l'extermination programmée par le gouvernement «Jeune-Turc». A l'été 1915, alors que les premiers massacres ont commencé, les habitants de six villages situés au pied du Musa Dagh (Mont Moïse), massif montagneux au sud-ouest de l'actuel Turquie, refusent la fatalité de la déportation. Sans attendre l'arrivée de leurs bourreaux, cinq mille d'entre eux prennent le maquis pour rejoindre le Musa Dagh, y organisent leur campement et font face, avec bravoure et ingéniosité, aux assauts de l'armée ottomane.

Յովհան Վոսգեպերանի վանքի մեծահարկուկները շուրջ հասարակած բազմաթիվ են, 1920-ի վերջը կամ 1930-ի սկզբը. «Մեր ժամանակ» - հանրամատչելի հասարակած, Լուս ԱՆՆԱԳՅԱՆ

Bitias, devant les ruines du monastère Hovhan Vosgeperan
fin des années 20 ou début des années 30
(Collection Vahram Chemmassian, © Hushamadyan)

De cette histoire vraie, Franz Werfel, écrivain autrichien d'origine juive, figure rayonnante de l'expressionnisme allemand, a tiré un roman historique grandiose, une fiction savamment documentée.

L'auteur invente un personnage truculent, pétri de contradictions, Gabriel Bagradian, riche bourgeois, intellectuel parisien, arménien déraciné, citoyen loyal de l'Empire ottoman. Rattrapé par un passé ancestral, alors qu'il séjourne avec sa femme française et son fils dans son village d'enfance de Yoghonoluk, Bagradian décide de ne pas rentrer en France. Investi d'une mission supérieure, il fraternise avec son peuple dont il deviendra le héraut, un héros torturé, déconcertant. Sous sa direction, le Musa Dagh se métamorphose en un redoutable camp retranché.

Werfel inscrit Bagradian dans un ensemble de personnages magnifiques, complexes engagés comme lui dans la défense de ce qui est plus que leur propre vie, mais bien celle de toute une communauté mobilisée contre un génocide en marche, le premier du siècle. A ce titre, *Les 40 jours du Musa Dagh* est un antidote poétique puissant contre toutes les formes de désespoir et de résignation.

L'édition française compte 935 pages, soit plus d'une trentaine d'heures si on opte pour une lecture intégrale du roman... Alors, comment témoigner, raisonnablement, de sa démesure et laisser entrevoir le souffle épique qui l'habite? Peut-être en abordant ce livre comme un défi, une somme, un sommet qu'il nous faut d'abord gravir en solitaire: «notre Musa Dagh». Arpenter chaque phrase, éprouver chaque mot, tracer des pistes, dégager un chemin pour ensuite aller vers le public, habités par l'univers foisonnant de Werfel, et en extraire quelques moments forts, éclats fulgurants et révélateurs qui nous ont marqués, bouleversés, et que nous avons à cœur de partager. Aujourd'hui plus que jamais. ■

LES 40 JOURS DU MUSA DAGH DE FRANZ WERFEL

Lecture par
György Karsai, historien du théâtre, et
Philippe Macasdar, metteur en scène
et comédien

MAISON SAINT-GERVAIS,
5 rue du Temple, 1201 Genève

Le jeudi 25 et le vendredi 26 avril,
de 18h30 à 22h, avec une pause de 15'.

Le samedi 27 avril,
une troisième séance **de 16h à 22h,**
donnera l'occasion de découvrir encore
d'autres passages du roman
dans une version plus étoffée.

A l'entracte, de 19h à 20h, un repas
composé de spécialités arméniennes sera
proposé par l'Union Arménienne de Suisse,
au café-restaurant du Théâtre.

Réservation au + 4122 908 20 00.
billetterie@saintgervais.ch

AlpWebMaster
WEBSITES FOR PROFESSIONALS
www.alpwebmaster.com

info@alpwebmaster.com
Rue de la Banque 3, CH-1700 Fribourg
Tel: +41 58 580 0770
Koryun 7 str., AM-0025 Yerevan
Tel: +374 41 808 998

IT Solutions • Web & Logo Design • Web Development • Custom Admin Panel

PREMAT S.A.

IMPORT & EXPORT

9, RUE DES ALPES

CH - 1201 GENEVE

TEL. 022 731 69 35

ՆՈՐ ԾԱՂԿԱԶՈՐ ԵՒ ԱՂՈՒԵՐԱՆ՝ ԱՇՈՑՔՈՒՄ

ԱՆՆՄԱՆ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

Հայաստանի հիւսիսի ամենահիւսիսում Աշոցքում տարուայ ութ ամիսը ձմեռ է:

Որ ծովի մակերեսային 2040 մետր բարձրության վրայ տեղակայուած Աշոցք համայնքի Վարդաղբիւր գիւղ տեղաբնակներից բացի այլ մարդ մտնի, այն էլ ներդրում անելու նպատակով, չլուած բան էր:

2021 թուականից Վարդաղբիւրցիները անսովոր շարժ են նկատում գիւղում: Խօսակցութիւնն արագ տարածուում է, որ արտասահմանից եկած մի հայ՝ Արտուշ անունով, հիւրատուն է հիմնում:

Արտուշ Եղիազարեանի համար անսովոր ու ռիսկային բիզնես գաղափար իրականացնելը նոր բան չէր: Նախատիպը Գիւմրու «Մեղր ու բոյս» թէյարանի հիմնումն էր: Գործարարը յիշում է, երբ մէկ տասնամեակ առաջ թողեց Շուշեցարիայի յարմարաւետ կեանքն ու եկաւ Գիւմրի, հիմնեց իր տեսակի մէջ եզակի «Մեղր ու բոյս»-ը, մտերիմների մեծամասնութիւնը թերհաւատ էին: Ասում էին՝ չի յաջողի, ներդրումը գոնէ մայրաքաղաքում անի:

«Բիզնեսը պետք է հիմնել այնտեղ, որտեղ թերի է զարգացած կամ ընդհանրապէս զարգացած չէ: Երբ համայնքում ոչինչ չկայ, չկան նաեւ մրցակիցներ, շուկան ամբողջովին քունն է,-ասում է գործարարն ու կիսում յաջողութեան բանաձեւով,- տեսնել ու սիրել սեփական երկրի հարստութիւնը, վերլուծել ու ռեալիզացնել»:

Հեռուոր ու աշխարհից կտրուած Վարդաղբիւրում հիւրանոցառեստորանային համալիր բացելու գաղափարը ծնուեց այն ժամանակ, երբ արտասահմանցի ընկերների հետ Աշոցքի սարերում զբօսաքի էին գնացել: «Երբ տեսայ բնական հսկայական ռեսուրսները՝ այլիական գօտու բուսականութիւնը, հանքային ջրերի առատութիւնը, տեսայ նաեւ, որ այդ հարստութիւնից ոչ ոք չի օգտուում, մտածեցի, որ այստեղ մի բան այն չէ», -պատմում է Արտուշ Եղիազարեանը:

Վարդաղբիւրցի գործազուրկ մի ընտանիքի Արտուշը համագործակցութեան առաջարկ է անում: Ընտանիքը բուժիչ բոյսեր ու ծաղիկներ է հաւաքում, «Մեղր ու բոյս»-ին մատակարարում:

Այցերի ընթացքում, երբ Եղիազարեանը բացայայտում է, որ տարածքում չկայ մի տեղ, որ զբօսաշրջիկը հանգստանայ, սնուի, ցանկութեան դէպքում էլ գիշերի, որոշում է բողոքելու փոխարէն լուծել ինդիդ:

Վարդաղբիւրում 90-ական թուականների սկզբին կառուցուած, չբնակեցուած մի շինութիւն է գնում, մեծացնում, երկրորդ յարկ է աւելացնում, տարածքը բարեկարգում եւ այս տարուայ սկզբից գործարկման է յանձնում նոր՝ եւս մէկ «Մեղր ու բոյս», այս անգամ ոչ թէ թէյարան, այլ ընդարձակ՝ ութ սենեակներից բաղկացած, կոնֆերանս դահլիճով հիւրատուն:

Նախաձեռնութիւնը կեանքի կոչելուն գործարարին օգնում է «ԵՄ-ն» բիզնեսի համար՝ նախաձեռնութեան «Նորարարական տուրիզմ Հայաստանի համար» ծրագիրը:

«Երբ գնել էինք անմխիթար վիճակում գտնուող շինութիւնը, գիւղում զարմացած էին, հարցնում էին, թէ ինչո՞ւ եմ եկել, ինչո՞ւ եմ ներդրում անում մի գիւղում, որտեղից իրենք են ուզում գնալ: Այսօր արդէն, նախաձեռնութեան շնորհիւ Վարդաղբիւրցի էլ գիտակցեց, որ իր գիւղը վատը չէ. ճիշտ հակառակը՝ բնական հարստութեան կենտրոն է, որտեղից արտագաղթելու ցանկութիւն չունի,- ասում է գործարարն ու կարեւոր շեշտադրում անում,- այստեղ մեծ է տեղական իշխանութեան դերը, նրանք պետք է միջավայր ստեղծեն, միջոցառումներ անեն, լուսաւոր ու բարեկարգ ճանապարհով, հանրային տրանսպորտով ապահովեն մարդկանց: Գործարար-իշխանութիւն համագործակցութեան գլխաւոր շահառուն բնակիչն է»:

Նախաձեռնութեան շնորհիւ գիւղում ստեղծուել է 15 աշխատատեղ: Տեղացիները կը վաստակեն սեփական գիւղում, կը վերապատրաստուեն, կը մասնագիտանան, ցանկութեան դէպքում էլ աշխատողից կը դառնան գործընկեր. տնօրինութիւնը խրախուսում է, որ նրանք հիմնեն սեփական փոքր բիզնեսներ՝ դառնալով կազմակերպութեան մշտական մատակարարներ:

Հասարակական, պետական, կրթական կառոյցներն էլ դասընթացներ, գիտաժողովներ անելու համար Ծաղկածորի եւ Աղուերանի այլընտրանք ունեն. Վարդաղբիւրում գործում է յիսուն մասնակցի համար նախատեսուած, ժամանակակից լուծումներով կոնֆերանս դահլիճ:

«Ճիշտ ու երկարաժամկետ տեսլականով աշխատելու, ներդրումներ անելու մէջ է մեր երկրի զարգացման բանալին, - ասում է Արտուշ Եղիազարեանը, - ինչո՞ւ Գիւմրու տուրիստական բումը մարեց. Նորարարութիւն չարեցինք, ուշադրութիւններս սեւեռեցինք միայն տուրիստին՝ անտեսելով քաղաքի բնակիչին: Երկիր զարգացնելու, բիզնես անելու համար պետք է նախ վճարունակ դարձնել քաղաքացուն, այլապէս կ'ունենանք այն, ինչ ունենք. ռուսները գնացին, մենք նորից մնացինք մեր անվճարունակ քաղաքացու հետ մենակ, - ասում է եւրոպական փորձով թրծուած գործածարն ու դեղատոմս առաջարկում, - մենք կը զարգանանք միայն այն դէպքում, երբ ներգաղթ ունենանք»:

(Ալիք մեղիա)

ՍԵՐԳԷՅ ՓԱՐԱՋԱՆՈՎ ԿԻՆՈՅԱՆՃԱՐԸ 100 ՏԱՐԵԿԱՆ Է

Նառա ԴԱՆԻԷԼԵԱՆ

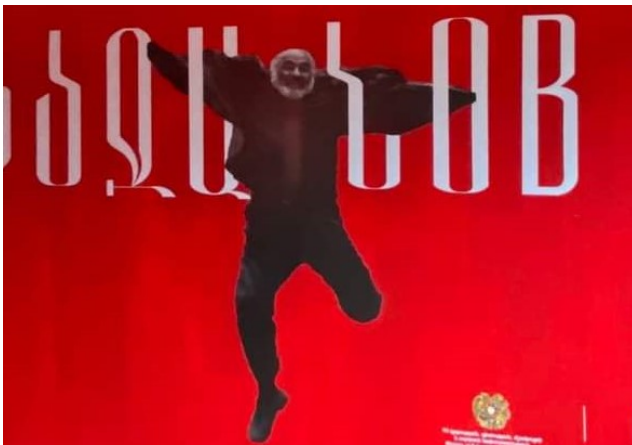
«Մի հրաշագործ, որ ոչևչից կարող է կերտել ամեն ինչ, մի խենթ, որ վարդերի ճամփան մի կողմ թողած, բոբիկ ոտքերով քայլում է, քայլում է կրակների, փշերի վրայով»,- կինոբեմադրիչ Յենրիկ Մալեանի բնորոշումն է Սերգեյ Փարաջանովին:

Տարին յոթելեանական է կինոյի հանճար Սերգեյ Փարաջանովի համար. կինոյի հարիւրամեայ վարպետին նուիրուած յոթելեանական միջոցառումներ են նախատեսուած ողջ տարուայ ընթացքում:

Սերգեյ Փարաջանովը (Սարգիս Յովսէփի Փարաջանեան) ծնուել է 1924 թուականի յունուարի 9-ին Թբիլիսիում: 1946 թուականին ընդունուել է Մոսկուայի Գերասիմովի անուան կինեմատոգրաֆիայի համառուսական պետական հիմնարկ: Աւարտելով հիմնարկը, Փարաջանովն ընդունուել է Կիևի գեղարւեստական ֆիլմերի ստուդիա՝ որպէս բեմադրիչ:

1963 թուականին Սերգեյ Փարաջանովը սկսեց ստեղծել «Մոռացուած նախնիների ստուերները» ֆիլմը, որը հետագայում դարձաւ համաշխարհային կինոյի Ոսկէ ֆոնդի մի մասը: Փարաջանովը շնորհաւորանքներ էր ստանում Ֆելլինիից, Աստոնիոնիից և աշխարհահռչակ այլ կինոգործիչներից: Բացի «Նռան գոյնը», «Յակոբ Յովնաթանեան», «Սուրամի ամրոցի լեգենդը», «Աշուղ Ղարիբը» և այլ հանճարեղ ֆիլմերի հեղինակը լինելուց, Սերգեյ Փարաջանովը ստեղծել է նաև մի շարք համապատկերներ (կոլաժներ), որոնց մի մասը վարպետը պատրաստել է թափօններից:

Փարաջանովը մահացել է 1990 թուականի յունիսի 20-ին՝ Երևանում: Թաղուած է հայոց մայրաքաղաքի Կոմիտասի անուան զբօսայգու Յայոց մեծաց պանթէոնում: 1991 թուականի յունիսի 27-ին Երևանում բացուեց Սերգեյ Փարաջանովի տուն-թանգարանը և շիրիմին դրուեց նրա կիսանդրին: 2017 թուականի նոյեմբերի 29-ին Երևանի աւագանու որոշումով, թանգարանին կից փողոցն անուանակոչուել է նրա անունով:

Յոթելեանական միջոցառումները մեկնարկեցին Սերգեյ Փարաջանովի ծննդեան տարեդարձի օրը՝ յունուարի 9-ին, Յայաստանի կինոգործիչների միութիւնում: ԿԳՄՄ-ի (Կրթութայան, գիտութայան, մշակոյթի և

մարմնամարզութեան նախարարութիւն) նախաձեռնութեամբ իրականացուած միջոցառման մեկնարկը տրուեց Արա Ալեքեանի հեղինակած Փարաջանովի արձանի բացման արարողութեամբ: Նորակերտ արձանի հանրային առաջին ցուցադրութիւնից բացի, «Սինեմատէք» թանգարանի սրահներում ներկայացուեց Դաւիթ Գալստեանի «Ջոկոնդա. կերպագործութիւններ Սերգեյ Փարաջանովի «Մի քանի դրուազ Ջոկոնդայի կեանքից» շարքից, ինչպէս և այլ շարքից ոգեշնչուած արուեստագետ Դաւիթ Գալստեանի աշխատանքները՝ ստեղծուած արիեստական բանականութեան միջոցով: Ամբողջ օրուայ ընթացքում Կինոյի տան դահլիճում շարունակաբար ցուցադրուեցին Սերգեյ Փարաջանովի և նրան նուիրուած ֆիլմերը:

ԿԳՄՄ նախարար Ժաննա Անդրեասեանը բացման իր խօսքի աւարտին առաջարկեց Կինոյի տան դիմացի հրապարակը, որտեղ կը տեղադրուի քանդակագործ Արա Ալեքեանի կերտած արձանը, անուանակոչել «Նռան գոյնի» հրապարակ:

Յայաստանի ազգային կինոկենտրոնի տնօրէն Շուշանիկ Միրզախանեանը, արժևորելով կինոյի հսկայի թողած ժառանգութիւնը, կշեց. «Փարաջանովի արուեստը մեզ տուեց մեծ հնարաւորութիւն՝ ճանապարհ բացել հայկական կինոն աշխարհին ներկայացնելու համար: Այս տարի ունենք շատ հետաքրքիր ծրագրեր Կրաստանում ու եւրոպական երկրներում»:

Կինոհանճարի տարուայ շրջանակում նրա յոթելեանին է պատրաստուած նաև Եղիշէ Չարենցի անուան գրականութեան և արուեստի թանգարանը (ԳԱԹ): Կինոյի վարպետի արխիւը ներառում է արժէքաւոր լուսանկարներ, նամակներ, բեմագրեր, ինքնագրեր, մամուլի նիւթեր ... Թանգարանի կինոարուեստի բաժնի վարիչ Արփիկնէ Ասլանեանի խօսքով, «Արխիւային նիւթերը մեզ մօտ պահպանում ենք շատ մեծ սիրով, որովհետև ամեն մէկը մասուկ է մեզ համար: Սրանք արժէքաւոր վաւերագրեր են, որոնք մեր ժողովրդի սեփականութիւնն են, և երիտասարդ սերնդին հնարաւորութիւն կը տան աւելի գնահատելու Փարաջանով երևոյթին»:

Ներկայումս, Փարաջանովի՝ ԳԱԹ-ում պահուող արխիւային նիւթերը ուսումնասիրում և դրանք իր նոր գրքում օգտագործելու է կինոգետ Գարեգին Չաքոյանը: Թանգարանն աշնանը կը կազմակերպի նոր գրքի շնորհանդէսը և Փարաջանովի 100-ամեակը կը նշանաւորի յոթելեանական մեծ ցուցահանդէսով:

Կշենք, որ Փարաջանովի ծննդեան 100-ամեակը ներառուած է Միաւորուած ազգերի կրթութեան, գիտութեան և մշակոյթի կազմակերպութեան (ԵՈՒՆԵՍԿՕ) նշանաւոր անձանց յոթելեանների ցանկում: ԿՅ-ում, միջոցառումների անցկացման համար ստեղծուել է Կառավարական յոթելեանական յանձնաժողով: >>>

BUILDING AN ALTERNATIVE FUTURE (BAF)

100

Chers membres et amis,

Par ces quelques lignes, nous souhaitons vous informer de nos activités et réalisations au cours de l'année écoulée. Cette année aurait dû marquer le 10e anniversaire de notre Association. Malheureusement, les événements tragiques en Artsakh nous ont contraints à annuler toutes les festivités prévues.

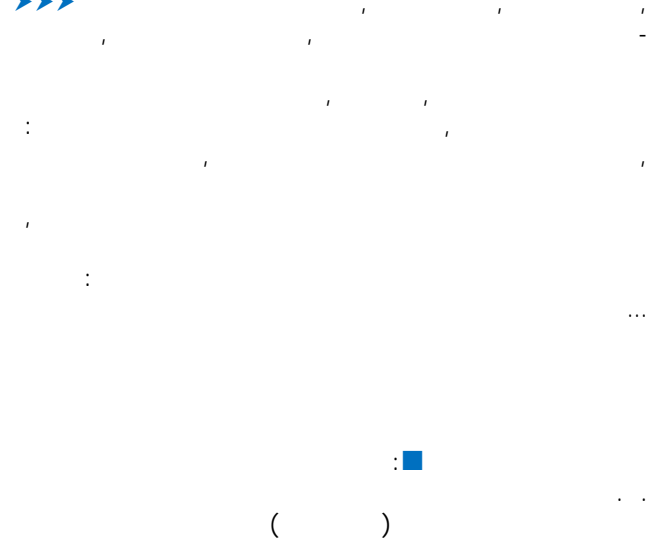
Cependant, nous avons redoublé d'efforts pour apporter notre aide aux réfugiés d'Artsakh, en plus de nos propres projets. Tout au long de l'année, nous avons organisé des ventes ciblant notre communauté, à la fois dans notre centre et à l'extérieur. Ces ventes ont eu lieu dans des lieux tels que le Bazar des Nations Unies (en novembre), à l'entrée de divers concerts comme celui de Papiers d'Arménie (à Chêne-Bougeries en mai) ou Ladaniva (à Collonges-Bellerive en novembre). Nous avons également tenu un stand au Centre Commercial de Planète Charmilles les 22 et 23 décembre 2023.

Grâce à ces efforts, nous avons récolté environ 12'000 CHF, dont 6'000 CHF de bénéfices.

De plus, nous avons reçu des dons entre octobre et décembre, totalisant 15'750 CHF, pour lesquels nous exprimons notre profonde gratitude envers nos généreux donateurs.

Cet argent a été utilisé pour transférer 21'900 CHF en Arménie, par l'intermédiaire de Monsieur Raffi Garibian, afin de venir en aide aux familles réfugiées d'Artsakh. Concrètement, ces fonds ont servi à l'achat de produits de première nécessité tels que des matelas, des draps et des couvertures pour les familles artsakhiotes installées dans le village de Chinari, au nord de l'Arménie (Marz de Tavush), non loin de la frontière azerbaïdjanaise. De plus, l'argent

récolté a permis d'acheter des animaux d'élevage et du fourrage pour une période de six mois pour trois familles déplacées.

En outre, nous avons versé 3'000 CHF à l'Association Suisse Santé Arménie, qui offre notamment un soutien psychologique aux familles déplacées.

Quant aux projets propres à BAF, pour nos deux familles bénéficiaires du village de Vоротan (Marz de Syuniq), nous avons financé l'achat de dix ruches supplémentaires pour la première famille, et nous avons acheté cinq ruches et cinq essaims d'abeilles, avec tout l'équipement nécessaire, pour la deuxième famille bénéficiaire.

L'année 2024 nous réserve de nouveaux défis, et nous continuerons à nous investir afin de fournir notre soutien autant que possible.

N'oubliez pas que nous avons encore plus de 1000 pots de miel en stock, prêts à adoucir vos palais. N'hésitez pas à nous contacter si vous avez des questions (info@alternativefuture.ch).

Nous vous remercions de votre soutien et de votre confiance. ■

L'équipe BAF

SAVE THE DATE

Dimanche 26 mai 2024

sur le parking du **Centre Arménien à Troinex**

*Vide-grenier, brocante, restauration,
buvette, animation*

Organisation: Association BAF

PARTICIPATION D'UNE DÉLÉGATION ARMÉNIENNE À LA PRÉSESSION DU COMITÉ DES DROITS DE L'ENFANT (5-9 FÉVRIER 2024)

Le Comité des droits de l'enfant est un organe des Nations Unies composé de 18 experts indépendants chargés de surveiller la mise en œuvre de la Convention relative aux droits de l'enfant et l'application de ses deux Protocoles facultatifs par ses États parties.

Tous les États parties sont tenus de présenter au Comité des rapports réguliers sur la mise en œuvre de la Convention. Le Comité examine chaque rapport et adresse ses préoccupations et ses recommandations à l'État partie sous forme d'observations finales.

Le Comité se réunit à Genève en sessions plénières et en sessions de groupe de travail présession. Outre les rapports présentés par les États parties, les organisations internationales, régionales, nationales et locales sont invitées à remettre des rapports écrits sur la façon dont la Convention est mise en œuvre dans un pays. Le Comité invite tout particulièrement les enfants à leur faire parvenir des informations.

Du 5 au 9 février 2024, le Groupe de travail de la présession s'est réuni pour examiner les rapports d'une dizaine d'États dont l'Arménie. Pour la première fois, cinq enfants membres du Conseil des droits de l'enfant et de la jeunesse près le Bureau du défenseur des droits de l'homme (Ombudsperson) d'Arménie ont participé à la présession lors de l'examen du rapport de l'Arménie. Ils ont eu l'occasion de présenter leurs observations sur la situation des droits de l'enfant en Arménie. La visite était organisée sur l'initiative et sous l'égide de Mme Anahit Manasyan, Défenseure des droits de l'homme d'Arménie, avec l'aide du bureau de l'UNICEF en Arménie et de la fondation caritative *SOS Children's Villages Armenia*.

En marge de cette visite, Mme Manasyan a eu une série de rencontres à Genève notamment auprès du Haut-commissariat des Nations Unies aux droits de l'homme ainsi qu'avec le Directeur régional adjoint de l'UNICEF pour l'Europe et l'Asie centrale.

CANDIDATURES POUR LE PROGRAMME "KAYL DEBI TUN"

Le Bureau du Haut-commissaire aux affaires de la diaspora de la République d'Arménie annonce l'ouverture des candidatures pour le programme éducatif «Kayl debi tun» (Pas vers la maison) destiné aux jeunes de la diaspora. Ce programme donne aux adolescents âgés de 13 à 18 ans l'opportunité de passer deux semaines en Arménie, de découvrir leur patrie et de renforcer leur identité nationale. Il comprend des cours de langue arménienne (arménien oriental, arménien occidental), l'étude de chansons et de danses nationales, des visites de sites historiques et culturels, de musées, des rencontres avec des représentants de l'État, des personnalités publiques, de la culture et de l'art, ainsi que des manifestations sportives et culturelles.

Cette année le programme se déroulera en 6 étapes du 3 juin au 24 août et accueillera 600 adolescents de la diaspora arménienne.

La date limite d'inscription au programme est le 1er avril. Pour postuler, veuillez visiter le site officiel du Bureau du Haut-commissaire aux affaires de la diaspora: http://diaspora.gov.am/hy/programs/24/qayl_depi_tun

Pour toute demande d'information:

par courriel: qayldepitun@gov

par tél: +374 10 515-517, +374 10 515-514, +374 99 811 083 (WhatsApp, Viber) ■

Outre Mme Manasyan et les cinq enfants, qui étaient accompagnés par Anahit Khachatryan, cheffe de la division de protection des droits de l'enfant du Bureau de l'Ombudsperson de l'Arménie, Christine Weigand, représentante du bureau de l'UNICEF en Arménie, et des représentants de quelques ONG arméniennes de défense des droits de l'homme ont également participé à la présession.

Les représentants des ONG arméniennes ont soulevé en particulier les conséquences du blocus militaire du Haut-Karabagh et des déplacements forcés imposés par l'Azerbaïdjan en termes de violations des droits des enfants. Ils ont formulé entre autres des recommandations pour une meilleure protection des droits des enfants à la santé, à l'éducation et à un niveau de vie adéquat, la promotion des droits des enfants handicapés et de ceux vivant dans des institutions de placement, ainsi que l'élimination de toute violence et des châtiments corporels à l'encontre des enfants.

Les enfants, ainsi que les autres membres de la délégation ont été reçus également par l'ambassade de la République d'Arménie. Des échanges ont eu lieu avec Monsieur l'ambassadeur Andranik Hovhannisyan et quelques membres de la communauté arménienne de Genève. ■

LE ROBOT MOXIE AI DÉVELOPPÉ PAR EMBODIED INC. DE PAOLO PIRJANIAN GAGNE LE PREMIER PRIX AU CES 2024 DE LAS VEGAS

Le robot ludique Moxie AI, développé par Embodied Inc, une société fondée par l'Américain d'origine arménienne Paolo Pirjanian, a reçu le premier prix dans la catégorie «Intelligence artificielle» au salon international hightech CES 202, tenu à Las Vegas du 9 au 12 janvier passé.

Le CES (Consumer Electronics Show) est le plus grand salon mondial de la technologie qui est organisé chaque année à Las Vegas (États-Unis) et présente les dernières innovations technologiques dans les domaines de l'électronique grand public, de l'automobile et de l'industrie.

(© moxierobot.com)

Destiné aux enfants de 5 à 10 ans, Moxie AI les engage dans un apprentissage basé sur le jeu pour soutenir le développement de compétences sociales et émotionnelles fondamentales. Il se présente comme un compagnon compatissant qui agit en tant qu'ami, tuteur et mentor pour l'enfant. En

utilisant une technologie de pointe, il se concentre également sur la mobilisation physique des enfants. Après seulement un mois avec Moxie AI, 71% des enfants ont montré une amélioration de leurs compétences sociales et de leur comportement.

Grâce à un abonnement au mode Tuteur de Moxie AI, les enfants peuvent explorer des sujets académiques à leur propre rythme. Moxie AI offre un apprentissage personnalisé aux enfants, inspire la curiosité dans tout, de l'histoire et des mathématiques à l'espace et au règne animal. L'application numérique Moxie AI permet aux enfants de continuer à apprendre lorsqu'ils sont loin de leur robot. Les parents peuvent surveiller activement le développement de leur enfant dans l'application Moxie Robot.

Lors d'une visite en Arménie au début février de cette année, le fondateur de Embodied Inc. Paolo Pirjanian a déclaré qu'il voyait un grand potentiel pour le développement de la robotique et de l'intelligence artificielle en Arménie et qu'il était prêt à contribuer à la poursuite du développement et des progrès dans ce domaine.

Dans une interview donnée à Hetq.am, en réponse à une question sur une éventuelle coopération avec l'Arménie à travers des groupes scientifiques ou le gouvernement, M. Pirjanian a indiqué qu'un groupe de quinze scientifiques arméniens basés à Erevan faisait partie de son équipe et a avait travaillé avec sa société durant les six dernières années pour dévelop-

Nouvelle parution

ARMÉNIE-AZERBAÏDJAN, UNE GUERRE SANS FIN? ANATOMIE DES CONFLITS POST-SOVIÉTIQUES: 1991-2023

Gaïdz Minassian

Depuis la chute de l'Union soviétique, Arméniens et Azerbaïdjanais se disputent dans un tourbillon de violence le territoire du Haut-Karabakh, province arménienne rattachée à l'Azerbaïdjan par Staline en 1921. Près de quarante ans après les premiers coups de feu qui ont retenti dans ces montagnes caucas-

iennes, ce chapelet de guerres (1991-1994, 2016, 2020) est considéré comme l'un des conflits les plus meurtriers depuis la fin de la guerre froide. Archétype des guerres post-soviétiques, il s'ouvre sur une « victoire militaire » arménienne et s'achève avec une « victoire militaire » azerbaïdjanaise sous le regard cynique d'une Russie qui se promène de Bakou à Erevan, tout en passant du statut de puissance post-communiste à celui de puissance néo-impériale... Voilà pourquoi un rocher grand comme un département français coincé dans les plis de l'Europe et de l'Asie, de la Russie et du Proche-Orient, provoque autant de passions, de déchirures et de tragédies. C'est ce que démontre Gaïdz Minassian dans ce remarquable essai aussi original que nécessaire, donnant les clés de compréhension politique, culturelle et sociale de cette guerre existentielle en relation directe avec la sécurité de l'Europe. ■

Editeur: Passés composés

Disponible à la Librairie Arménie Culture et Saveurs
www.armenie-culture-saveurs.ch

per la technologie de Moxie. "Nous en sommes fiers, c'est une équipe formidable. Nous sommes honorés par la reconnaissance du Ministère de l'Industrie des hautes technologies et discutons actuellement avec le gouvernement arménien pour renforcer notre collaboration." a-t-il indiqué en ajoutant "Nous avons en Arménie de nombreux ingénieurs talentueux qui s'occupent de l'intelligence artificielle et de l'informatique théorique. On peut dire que 90 % des logiciels sont développés par des spécialistes arméniens. Nous visons également à produire des robots ici. Il s'agit d'une décision stratégique pour positionner notre pays comme leader en robotique. À l'avenir, elle deviendra une industrie importante et changera le monde. La robotique peut développer notre pays économiquement. Nous apportons ici notre expérience et sommes disposés à coopérer avec diverses agences gouvernementales." ■

Sources: Itel.am; Hetq.am; Rtsfm.com

ԱԶԳԻՆ ՈՐ ՀԱՏՈՒԱԾԸ ԱԲԵԼԻ ԻՐԱԲԱՑԻ Է

ԱԼՕ ՊՕՐՈՍԵԱՆ

Հին յունական առածը կ'ըսէ. «Խաղաղութեան ատեն, զաւակներն են որ իրենց հայրերը կը թաղեն, իսկ պատերազմի ատեն՝ հայրերը՝ իրենց զաւակները»: Իսկ աւելի ուշ՝ 1954ին, Չըրչիլը ըսած էր հետեւեալը. «Ճնօտ ծնօտի խօսիլը աւելի լաւ է քան պատերազմիլը»:

Այսպէս, ահա, Հարաւային Կովկասի բարդ աշխարհագրութեան մէջ, ուր կայսրութիւններու շահերը զիրար կը խաչաձեւեն, Հայաստանի նորօրեայ իշխանութիւնները, Արցախի վերջին կորստաբեր պատերազմէն ետք, կը փորձեն «խաղաղութեան խաչմերուկ»ի կարգախօսը իբրեւ քաղաքականութիւն ձեւաւորելով՝ հասնիլ վերջնական բարի դրացիական յարաբերութիւններու թէ՛ թուրքիոյ եւ թէ՛ Ատրպէյճանի հետ:

Խաղաղութեան հասնելու քաղաքականութիւնը անշուշտ ոչ ոք կրնայ դրժել, որովհետեւ ապահով ապրիլը, արարելը եւ հզօրանալը բոլոր պետութիւններուն հիմնական նպատակն է: Սակայն, այդ մէկը մարդկային բնագոյնն եւ նկարագիրին անյարիր է: Մարդը բնագոյով փառամոլ, անկուշտ եւ աւելիին ձգտող է, իսկ պետութիւնները մարդկային հաւաքականութիւններու ներկայացուցիչն են եւ, հետեւաբար, նոյնպիսի ձգտումներով եւ նպատակներով տոգորուած՝ խաղաղութեան գերնպատակը միայն ժամանակաւոր կրնայ դարձնել. փաստ՝ մարդկութեան ծագման սկիզբէն ի վեր անդադրում պատերազմները: Օրինակ մը տալու համար յիշենք միայն 1939ին, Գերմանիոյ եւ Սովետական Միութեան միջեւ կնքուած Մոլոտով-Ռիպենթրոփի անունով ճանչցուած դաշնագիրը, որուն միջոցով կողմերը կը համաձայնէին իրարու դէմ չպատերազմիլ: Այդ դաշնագիրը միայն երկու տարուան կեանք ունեցաւ: 1941ին, Գերմանիա Պարպարոսա (Barbarossa) կոչուած գործողութեամբ ներխուժեց Սովետական Միութեան սահմաններէն ներս:

Վերեւը տրուած օրինակը կը միտի ըսելու, որ որեւէ պետութեան խաղաղութեան ձգտումը, նոյնիսկ պատմական իր տարածքային իրաւունքներէն զիջելու պարագային, որեւէ ժամանակ, երբ զգայ, թէ բաւական հզօր է եւ կարիքը ունի իր անցեալին կորսնցուցած տարածքները վերանուաճելու՝ անմիջապէս պիտի ձգտի զայն իրականացնելու, լաւապէս գիտակցելով, որ իրաւունքը սուրին ծայրին է: Այդպէս ալ վարուեցաւ Ատրպէյճան մեզի հետ, երբ զգաց, որ մեզմէ անհամեմատ աւելի ուժեղ է:

Ժողովրդավարական համակարգերով օժտուած պետութիւններու մտադրած խաղաղութեան քաղաքականութիւնը, անշուշտ ոչ մէկ ձեւով արգելք կրնայ հանդիսանալ ազգերու կամ երկիրներու միւս կուսակցութիւններուն ծրագիրներուն մէջ արտացոլացող, բոլորովին հակառակ տեսակետներու եւ նպատակներու իրաւունքին: Բազմաթիւ են օրինակները, որոնցմէ եթէ անենք միայն Իսրայէլի մէջ գործող կուսակցութիւններուն՝ տարածքային պահանջներու նկատմամբ տեսլականները, հոն պիտի տեսնենք.

1.- «Լիբուտ» կուսակցութեան ծայրայեղ անզիջողականութիւնը՝ պահպանելու Երուսաղէմը, Արեւմտեան Ափը, մերժելով պաղեստինեան անկախ պետութեան զաղափարը:

2.-«Եւէ Աթիտ» կուսակցութիւնը, որ կողմ է երկու պետութեան զաղափարին եւ տարածքային փոխզիջումներով հասնելու խաղաղութեան:

3.- «Մերեժ» ձախակողմեան կուսակցութիւնը, որ կողմ է պաղեստինեան պետութեան մը ստեղծման նախա-1967ի սահմաններով, Երուսաղէմի արեւելեան մասի անոր մայրաքաղաք ճանաչումով:

4.- «Իգրայէլ Պէյթիկու» ազգայնական աջակողմեան կուսակցութիւնը, որ կողմ է արեւմտեան ափի որոշ շրջաններու Իսրայէլի միացման եւ անոնց փոխանակման, Իսրայէլի մէջ արաբներով բնակեցուած շրջաններով:

Անոնցմէ բացի տակաւին կան այլ՝ աւելի փոքր կուսակցութիւններ՝ տարբեր ծրագիրներով:

Վերադառնալով բազմաչափ մեր հայրենիքին՝ հոն ալ կան տարբեր, արմատական նպատակներով կուսակցութիւններ, սակայն կան նաեւ անոնք, որոնք կը հաւատան, թէ ժամանակն է, որ իրապաշտօրէն հասկնանք առաջին հերթին մեր կարողութիւնները եւ հնարաւորութիւնները, առանց անտեսելու միւս կուսակցութիւններուն զանազան ծրագիրները եւ տեսլականները: Անոնց մեծ մասը թէ՛ հայրենաբնակներ եւ թէ՛ հայրենիքէն դուրս ապրողներ, հաւանաբար չբարձրաձայն են ներքուստ իրենց հաւատացած այն իրականութիւնը, որ պատմական Հայաստանի մեծ մասը այլեւ մեր տիրապետութեան տակ չէ, այնտեղ մեր փոխարէն կ'ապրին նուազագոյնը քսան միլիոն քիւրտեր, թուրքեր եւ այլ ցեղեր, թէ մեր դրացի Իրանի՝ մեզի հետ սահմանային տարածքները բնակեցուած են քսան միլիոն ատրպէյճանցիներով, թէ մենք շրջապատուած ենք լեռներով, զուրկ՝ արտաքին աշխարհի հետ հաղորդակցելու հնարաւորութիւն ընձեռող ծովերէ, թէ երկիրը աղքատ է իր ընդերքով, թէ երկրին մէջ կ'ապրին առաւելագոյնը երեք միլիոն հայեր եւ ուրկէ երեսուն տարիներէ ի վեր արտագաղթը չէ դադարած եւ չկայ դադրելու միտումներ, թէ ազգին երեք չորրորդը սփռուած է աշխարհի տարածքին՝ ենթակայ ճուլման, այլասերման եւ կորուստի: Անոնք աւելի շատ ենթակայ են համոզուելու, որ այս պայմաններուն մէջ, մեզի կը մնայ ժամանակ շահիլ եւ հզօրանալ >>>

ԱՆԹՈՒՐԱՅԻ ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՈՐՔԱՆՈՑՈՒՄ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ ԳՕՏԻՆ

Հայոց ցեղասպանութեան թանգարան-ինստիտուտը ներկայացրել է Անթուրայի թուրքական որբանոցում պատրաստուած գօտու պատմութիւնը:

«Յարութիւն Ալպոյաճեանն (1904-1994) ընտանիքի անդամների հետ 1915թ. տարագրուած է Կիլիկիայի Ֆընդըճազ լեռնային գիւղաքաղաքից: Տասնմեկամեայ Յարութիւնը, գաղթի ճանապարհին կորցնում է իր հարազատներին, ապա հրաշքով փրկուելով մահից և անասելի չարչարանքներ ու զրկանքներ կրելով՝ յայտնուած է Անթուրայի թուրքական որբանոցում:

Այստեղ Յարութիւնը ենթարկուած է բռնի կրօնափոխման և ստանում է Շիւքրի անունը, իսկ նրա Ալպոյաճեան ազգանունը վերափոխուած է 535 թուանշանի: Պատերազմից յետոյ որբանոցի հովանաւորութիւնը վերցնում է ամերիկեան Կարմիր խաչը: Կրօնափոխուած հայ որբերը վերամկրտուած են և կրկին դառնում քրիստոնեաներ: Որբանոցից յետոյ Յարութիւն Ալպոյաճեանը հաստատուած է Սալոնիկում, իսկ 1925թ. հայրենադարձուած է Խորհրդային Հայաստան:

Շիւքրի-Յարութիւնն Անթուրայի որբանոցում գօտիներ է պատրաստել: Իր յուշերում Ալպոյաճեանը գրում է, որ առաջին անգամ, երբ որոշել է գօտի պատրաստել, թելերը վերցրել է մաշուած գուլպաներից, իսկ որպէս գործիք՝ օգտագործել է լարից պատրաստուած ասեղը: Պատանի որբի կողմից պատրաստուած գօտիների համբաւը տարածուել է որբանոցում և դրա սահմաններից դուրս, և Շիւքրիւն սկսել է պատուելով աշխատել: 1918թ. սկզբին, երբ Տեմալ փաշան այցելել է Անթուրայի որբանոց, 535 համարի որբին ներկայացրել են թուրք պաշտօնեային՝ իբրև օրինակելի սան և ցոյց են տուել նրա պատրաստած գօտին: Տեմալը գովաբանել է փոքրիկ վարպետին և հրահանգել որբանոցի ղեկավարութեանը նրա մասին հոգ տանել:

3. Ալպոյաճեանը Երկրորդ համաշխարհային պատերազմի տարիներին Կարմիր բանակի կազմում գերմանացիների դէմ մարտնչելիս գերի է ընկել և մի քանի տարի անցկացրել համակենտրոնացման ճամբարում: Պատերազմից յետոյ ստիպուած է եղել դիմակայել ստալինեան ճամբարների դժնդակ պայմաններին»: ■

(1in am)

ՄԱՏԵՆԱԴԱՐԱՆԸ ԳՆԵԼ Է ՀՄԱՅԻՆՆԵՐ ԵՒ ՁԵՌԱՑ ՄԱՇՏՈՑՆԵՐ

Մերոպ Մաշտոցի անուան Մատենադարանի ձեռագրական հաւաքածուն համալրուել է նոր ձեռքբերումներով: Մատենադարանի միջոցներով գնուել են 17-19-րդ դարերի 3 հմայիլ և 2 Ձեռաց Մաշտոց:

Մատենադարանի հանրային կապերի բաժնի ղեկավար Էմմա Զոռոփեանը Panorama.am-ի հետ զրոյցում ասաց, որ հմայիլներն ու Ձեռաց Մաշտոցներն անհատ հաւաքորդից են ձեռք բերել:

«Անհատ հաւաքորդը հայ է, իր անձնական հաւաքածուից է: Մեզ հետ յաճախ են կապ հաստատում հաւաքորդները: Այս դէպքում արժեքաւոր ու հնատիպ գործեր են, ձեռք ենք բերել», - նշեց նա:

Էմմա Զոռոփեանի ներկայացմամբ, երկու Ձեռաց Մաշտոցներից մէկը ստեղծուել է Վանում 17-րդ դարում, գրիչ՝ Երեմիայի կողմից, երկրորդը՝ 19-րդ դարի երկրորդ կեսին:

3 հմայիլներն էլ ժապաւիհնաձև են. մէկը ստեղծուել է 17-րդ դարում, ստացող՝ Ալայվերտի, երկրորդը՝ 18-րդ դարում, ստացող՝ Էվազ, երրորդը ստեղծվել է 1833 թուականին, ստացողը յայտնի չէ:

«Հիմա ուսումնասիրում են, որպէսզի մանրամասն բնութագիր տրուեն ձեռագրատան աշխատողների կողմից, որից յետոյ առաջիկայ ցուցադրութիւնների ժամանակ կը ներկայացուեն», - ասաց Էմմա Զոռոփեանը: ■

(Panorama.am)

ԱԶԳԻՆ ՈՐ ՀԱՏՈՒԱԾԸ ԱԲԵԼԻ ԻՐԱՒԱՑԻ Է

»»» տնտեսապէս եւ ստեղծել քսանմեկերորդ դարու մակարդակին համապատասխան հզօր բանակ մը, միջազգային ընտանիքին կողմէ ամրագրուած եւ ճանչցուած մեր այս տարածքին վրայ, որուն համար կրթութիւնը եւ գիտութիւնը առաջնային պայմաններն են: Անոնք իրաւացիօրէն կը մեղադրեն ազգի երեք չորրորդը կազմող արտերկրի հայութեան ծայրայեղական եւ անիրականանալի սպասումները Հայաստանի մէջ մնացած բոլոր մը հայութենէն, վերցնելու երկիրը պաշտպանելու ծանր բեռը միայնակ, մինչ իրենց զաւակները ապահով՝ կը շարունակեն իրենց կեանքը օտար ափերու վրայ:

Կարծէ մտածել, թէ ազգին ո՞ր հատուածը անելի իրաւացի է իր տեսլականներուն մէջ: ■

Ա.Պ.

(ԱՄՊԱՐԷԶ)

LA FONDATION ARMENIA COMMUNIQUE

La fondation ARMENIA ne fait normalement pas d'appel aux dons publics. Toutefois, les malheurs qui ont frappé la population arménienne ces dernières années l'ont poussée à entreprendre de telles démarches.

Vous trouverez ci-dessous les divers résultats des appels aux dons. Cela ne comprend pas les donateurs qui soutiennent la fondation régulièrement sans demande d'attribution à des projets spécifiques ou hors appels et relatifs à des circonstances exceptionnelles.

Les coûts des annonces (appel de l'UAS et appel direct de la fondation dans les journaux) sont intégralement pris en charge par la fondation avec ses propres revenus. Ainsi, tous les fonds récoltés sur la base d'un appel public sont intégralement versés au cours de l'exercice comptable en cours ou lors de l'année suivante.

Pour les réfugiés du Karabakh, le Conseil de fondation a décidé, avec la pleine approbation de l'UAS, de verser les fonds obtenus sous l'égide de l'UAS à l'ONG «Save Our Heroes». Cette ONG est reconnue dans la Communauté et son équipe dirigeante est personnellement connue des membres du Conseil de la fondation ARMENIA.

Les autres fonds récoltés seront versés aux 3 ONG suivantes: Fondation Aznavour, Santé Arménie, Union Générale arménienne de Bienfaisance. Ces ONG font l'objet de visites ponctuelles sur place par des membres du Conseil de fondation.

PERIODES	PUBLIC-CIBLE	COÛTS DES ANNONCES	MONTANT RECOLTE
Automne 2023	Lecteurs <i>Le Matin</i> Lecteurs <i>TG</i> Lecteurs <i>Tout l'immobilier</i>	6'494.30	19'462.46
Novembre 2023	Lecteurs <i>ECHO Magazine</i>	1'723.20	4'890.-
TOTAL		8'217.50	24'352.46

Au cours de l'exercice, la fondation ARMENIA a traité 52 projets. Elle en a financé 34 pour un montant total de plus de CHF 230'000.-. Ainsi, en plus des fonds récoltés auprès du public et qui ont été versés ou qui restent à verser, la fondation a versé les sommes suivantes pour les réfugiés du Karabakh:

PROJETS	BENEFICIAIRES	MONTANTS
7-2023	WCC SOUTIENS FAMILLES REFUGIES	10'168.64
36-2023	ARTSAKH ARSLANIAN	10'000.-
37-2023	ARTSAKH ARABKIR-SEMRA PLUS	10'000.-
39-2023	ARTSAKH SOH	15'000.-
40-2023	ARTSAKH SANTE ARMENIE	15'000.-
TOTAL		60'168.64

Toutes les attestations nécessaires pour les déductions fiscales ont été envoyées à la date de parution du présent article. Pour les éventuelles réclamations, il est préférable de vérifier au préalable qu'un don a bien été effectué en faveur de la fondation et non d'un tiers. Vous pouvez ensuite faire votre demande à jv.nigolian@bluewin.ch ou par téléphone au 079 889 35 13

LE REPOS DES SOLDATS

par Philippe DERSARKISSIAN

La puissante voix envoutante d'Arthur Teboul chante «L’Affiche rouge» sur les paroles de Louis Aragon, en déchirant le silence de la nuit, la foule s’est tue, recueillie, il pleut sur deux des nôtres, une pluie diluvienne sur deux cercueils recouverts du drapeau français sur le parvis du Panthéon à Paris, celui de Mélinée et de Missak Manouchian, deux résistants, deux soldats de l’ombre, de l’armée des ombres, vont entrer au panthéon.

En novembre 1943, Missak fut arrêté et torturé par la police française puis livré à la police secrète de l’armée allemande, jugé et ensuite fusillé au Mont-Valérien ainsi que 21 autres résistants. Il est mort «ivre d’un rêve de livre et de papier» lui le poète amoureux de belles lettres et des grands auteurs français, au point d’avoir suivi des cours à la Sorbonne comme auditeur libre.

Mort en amoureux de la France sans en être un citoyen, puisque la nationalité lui fut refusée par deux fois.

Un peu plus tard en février 1944 cette fameuse «Affiche rouge» est placardée à 15'000 exemplaires dans les villes et villages de France, un film est aussi diffusé dans les actualités cinématographiques, une campagne de propagande est lancée, pour justifier la condamnation à mort le 17 février 1944 de ces résistants, tous étrangers, et dirigés par Missak Manouchian, «le fameux groupe Manouchian».

Manouchian qui écrira une ultime et poignante lettre à «sa petite orpheline» (sa femme, Mélinée) avant d’être fusillé le 21 février 44 à 15:00 et signa sa lettre «Manouchian Michel», lui le poète lequel dans un café où ils avaient leurs habitudes, tendit un miroir à Mélinée, pour lui montrer de qui il s’était épris... Lui le poète, qui avait traduit Rimbaud et Baudelaire en arménien.

«Il est mort en français, par le cœur, et le sang versé» insiste l’Élysée.

80 ans après, mes yeux s’embuent, ce mercredi 21 février 2024, face à mon écran je lis «Aux grands hommes la patrie reconnaissante» sur le fronton du panthéon. Je suis fier que la France reconnaisse, même très, très longtemps après, l’un de ses héros.

Je déplore la récupération politique que l’on peut en faire et me désintéresse que parfois l’on mette trop en avant la couleur politique de Mélinée et Missak Manouchian:

Lorsqu’on se bat contre une oppression, alors ce combat est toujours juste!

Que l’on s’appelle Manouchian et que l’on combatte les nazis, que l’on s’appelle Ervand Kotchar et que ce sculpteur soit banni parce que son «David de Sassoun» (la sculpture en face de la gare d’Erevan) n’entrait pas dans les critères du «réalisme socia-

liste», que l’on s’appelle Paradjanov cinéaste, artiste plasticien, réalisateur condamné à des travaux forcés en Union Soviétique de 1973 à 1982...

Combien de Manouchian faudra-t-il pour combattre, de nouveau, les menaces d’un Erdogan, d’un Poutine, d’un Aliev sans que le monde ne bouge?

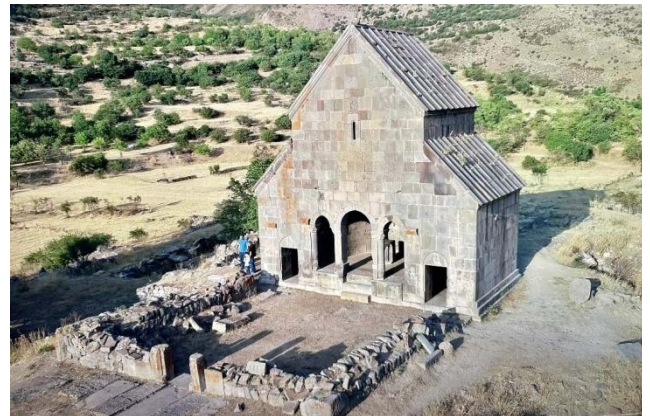
Combien de Paradjanov ou de Soljenitsyne faudra-t-il pour anéantir les extrémismes naissants ou à venir, en Europe?

Combien d’élections faudra-t-il pour que le peuple américain comprenne?

Combien de siècles encore ce panthéon va-t-il accueillir d’autres combattants?

Combien de temps encore les discours des hommes de paix seront vains, à l’image de Jean Jaurès qui dénonça le 3 novembre 1896 à la chambre des députés, à Paris, le sort qui était réservé aux Arméniens, par l’empire ottoman? (Lire «Il faut sauver les Arméniens» de Jean Jaurès)

Des combattants...

Je visionne de nouveau la vidéo sur l’Arménie, de Nicolas Pernot qui était venu à Perly nous présenter son film et le commenter, en novembre dernier et découvre l’église de Zorats située dans la région de Vayots Dzor et bâtie en 1303. Il s’agit de l’église Sourp Stepanos. Elle m’apparaît avec cette vision «vue du ciel» dont seuls les drones nous donnent cette possibilité d’observation avec autant de facilité.

Dans le contexte, En 1303 l’Arménie sous la souveraineté des mongoles (de 1242 à 1344) voyait ses soldats réquisitionnés pour combattre les mamelouks et les tribus turques lesquels convoitaient -déjà- les terres riches du royaume arménien.

Sourp Stepanos est donc une église avec un autel (donc, jusqu’ici tout va bien!) mais dépourvue de nef et ceci est unique car cette église fut ainsi conçue car elle était uniquement destinée aux combattants et c’est bien à cheval que les soldats venaient prêter serment et recevoir la bénédiction d’un Père, avant la bataille.

Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԱՐԱՄ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ ՅՐԱԲԵՐՈՎ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ՝ ԱԶՐՊԵՅՃԱՆԻ ԻՐԱԿԱՆԱՑՈՒՑԱԾ ՑԵՂԱՍՊԱՆԱԿԱՆ ԶԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐԵԱԼ

«Կիլիկիա Վերլուծական Հարթակ»ը վերջին ամիսներուն յաջորդաբար գումարեց առցանց երկու նիստեր (8-րդ եւ 9-րդ), նախագահութեամբ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Ա. Վեհափառ Հայրապետին:

Ի հետեւումն 19-20 Յունուար 2024-ին Անթիլիասի մէջ կայացած «Կիլիկիա Վերլուծական Հարթակ»ի խորհրդակցական հանդիպումներու որոշումներուն, առցանց նիստերուն քննարկուեցան Ապրիլ 24-ի նախօրեակին, Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան հովանաւորութեամբ եւ Վեհափառ Հայրապետին նախագահութեամբ, գումարելի գիտաժողովին թեման եւ ընդհանուր ուղղութիւնները:

Հայաստանէն, Արցախէն եւ Սփիւռքէն շուրջ 25 պատմագետներ, իրաւագետներ եւ քաղաքագետներ պիտի մասնակցին յիշեալ գիտաժողովին, քննելու համար Ազրայեճանի իրականացուցած ցեղասպանութեան ուղղութեամբ միջազգային դատական ատեաններու մօտ Ազրայեճանը պատասխանատուութեան կոչելու ուղիները:

Գիտաժողովին նկատի առնուած են զեկուցումներ, որոնք պիտի արծարծեն Արցախի պատկանելիութեան, հակամարտութեան էութեան, բանակցային գործընթացին, թուրք եւ ազրայեճանական դաշինքի գործադրած ցեղասպանական շարունակական ցեղասպանութեան, Արցախի դէմ յայտարարուած պատերազմի տարբեր արարներուն, Պաքո՛ւի գործադրած ռազմական յանցագործութիւններուն, Արցախի ժողովուրդի հաւաքական վերադարձի, ինքնորոշման իրաւունքի վերաբարձման հնարաւորութիւններուն եւ հոգեւոր պատմամշակութային ժառանգութեան պահպանման նպատակով միջազգա-

LE REPOS DES SOLDATS

>>> Zorats signifie «Rends-moi fort» ou «donne-moi la force». L'autel est donc surélevé à une hauteur d'un cavalier en selle et cette église est donc dépourvue d'un espace fermé, aussi sans aucun dôme, ni hall et donc seuls la nef et l'abside ainsi que l'autel sont pourvues d'un toit.

L'Arménie, terre de convoitises diverses, et toujours au carrefour de différents intérêts, tout au long de son histoire et jusqu'à aujourd'hui, avait dès le début du 14ème siècle, construit et adapté un site religieux, comme une base arrière, avant le conflit.

Lorsqu'on se bat contre une oppression, alors ce combat est toujours juste! ■ Ph. D.

ANI EBLIGHATIAN OBTIENT UN DOCTORAT ÈS LETTRES EN ARCHÉOLOGIE CLASSIQUE

Nous avons le plaisir d'annoncer que le 17 février 2024, Ani Eblighatian a soutenu avec succès sa thèse intitulée «Tracing Early Christianity in Antioch-on-the-Orontes through the stratigraphy of terracotta lamps» devant un jury composé de: Prof. Philippe Collombert, président du jury (Université de Genève); Prof. Lorenz E. Baumer, directeur de thèse (Université de Genève); Prof. François Villeneuve (Université Paris 1 - Panthéon-Sorbonne); et Dre Christiane Römer-Strehl (Universität Tübingen).

Après la soutenance publique, qui a eu lieu à l'Espace Colladon à Genève, Ani Eblighatian a obtenu un doctorat ès lettres en archéologie classique de la Faculté des Lettres de l'Université de Genève avec mention très honorable.

Nous félicitons Ani pour cette réalisation et lui souhaitons beaucoup de succès dans sa vie professionnelle. ■

յին կազմակերպութիւններու ամբողջական թղթածրարներու պատրաստութեան վերաբերող հարցեր:

Այս քննարկումները պիտի հունաւորուին այնպէս, որ ծառայեն այսօրուան բարդ համապատկերին վերաբերող գործընթացները վերլուծելու եւ իրաւաբաղաքական առումով հայկական կողմին համար գոյութիւն ունեցող դժուարութիւնները յարթահարելու ուղղութեամբ որոշ ուղենիշներ ճշդելու:

Վեհափառ Հայրապետը վերջին երկու նիստերու ընթացքին յատկապէս շեշտեց կարեւորութիւնը նման դժուարին պայմաններու մէջ մասնագիտական մարդուժը համախմբելու եւ համատեղ քննարկումներով ճանապարհային քարտէսներու գծման փորձերու անհրաժեշտութիւնը: ■

POURQUOI L'UE ET LES ÉTATS-UNIS N'ARRIVENT-ILS PAS À RÉCONCILIER EREVAN ET BAKOU?

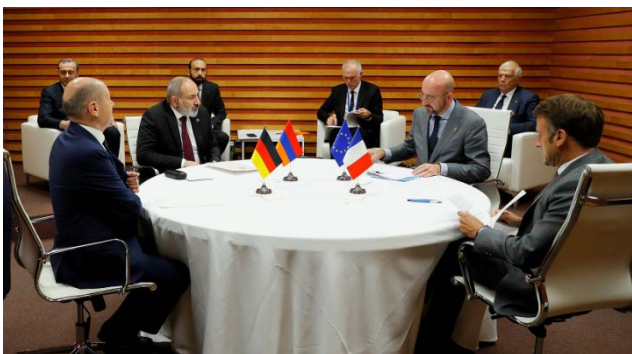
par Arthur KHACHATRYAN

Le conflit du Karabakh risque de tomber dans l'oubli, ce qui, au moins, n'est pas en contradiction avec les intérêts de l'Occident dans la région du Caucase du Sud. En assumant le rôle de principal modérateur des négociations entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan, Bruxelles a voulu construire l'ensemble du dialogue en se basant principalement sur le principe de l'intégrité territoriale des pays. Cela signifiait qu'Erevan devait officiellement reconnaître le Haut-Karabakh comme faisant partie de l'Azerbaïdjan, ce qui s'est effectivement produit.

Cependant, les événements actuels se déroulent différemment du scénario prévu. Le président azerbaïdjanais Ilham Aliyev refuse depuis longtemps de reprendre les négociations sur les plateformes occidentales. Entre-temps, le conflit arméno-azerbaïdjanais n'est toujours pas résolu. La réticence de Bakou à s'engager dans des pourparlers créé un risque important de reprise des hostilités, malgré les mises en garde des partenaires occidentaux quant à leur caractère inacceptable.

Une occasion manquée

Le 5 octobre 2023 aurait pu marquer un moment important dans l'histoire des relations entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan. Une réunion à cinq était prévue à Grenade, en Espagne, sous l'égide du président du Conseil européen, Charles Michel. Outre les dirigeants de l'Arménie et de l'Azerbaïdjan, le chancelier allemand Olaf Scholz et le président français Emmanuel Macron devaient y participer. Alors que le Premier ministre arménien est arrivé en Espagne, Ilham Aliyev a refusé de participer, en invoquant la partialité perçue de la France. Il a également proposé d'inviter le président turc, une suggestion à laquelle Paris et Berlin se sont opposés.

(© Primeminister.am)

Ce refus a déclenché une période de troubles dans le processus de négociations entre Erevan et Bakou. Toutefois, il ne s'agit là que d'un aspect du problème. À Grenade, les dirigeants des deux nations en conflit dans le Caucase du Sud devaient signer une déclaration reconnaissant mutuellement leur intégrité territoriale. Or, seule la signature de M. Pashinyan est apparue sur le document.

Par conséquent, l'Arménie a répondu aux attentes de ses partenaires occidentaux en reconnaissant le Haut-Karabakh comme faisant partie de l'Azerbaïdjan, sans rien recevoir en retour. Non seulement Aliyev s'est abstenu de signer le document reconnaissant les frontières de l'Arménie, mais il a fait par la suite des déclarations qui ne peuvent être interprétées que comme des revendications territoriales.

Un succès pour l'Occident et un revers pour la Russie

Les résultats de la guerre du Karabakh, qui a duré 44 jours en 2020, ont semblé renforcer l'influence de la Russie dans la région du Caucase du Sud. Grâce à la médiation de Moscou, une déclaration trilatérale de cessez-le-feu a été signée, désignant effectivement la Russie comme garante de son application. Quelques jours seulement après la cessation des hostilités, les forces russes de maintien de la paix ont été déployées sur le territoire de la république non reconnue.

Après la guerre, les dirigeants de l'Arménie et de l'Azerbaïdjan se sont rendus à plusieurs reprises au Kremlin et ont même approuvé deux accords supplémentaires. Il semblait que Moscou avait considérablement accru son emprise sur la région et avait effectivement piégé Erevan. Cependant, tout a basculé avec le début de la crise ukrainienne.

Quelques mois après le début du conflit ukrainien, l'Union européenne a visiblement renforcé son engagement dans la question du Karabakh. Alors que Moscou s'occupait des questions militaires, Bruxelles s'est préparée à assumer le rôle de médiateur principal entre Erevan et Bakou. Et ils ont réussi dans leur démarche.

En 2022-2023, les dirigeants de l'Arménie et de l'Azerbaïdjan se sont principalement réunis à Bruxelles et dans d'autres capitales européennes. Par conséquent, la guerre de 2020, qui était censée renforcer l'influence de la Russie, a amorcé un autre processus: le retrait du Kremlin de la région.

Exiger de l'Arménie qu'elle "baisse la barre"

"Aujourd'hui, la communauté internationale nous dit: abaissez un peu la barre sur le statut du Haut-Karabakh et vous assurerez une plus grande consolidation internationale autour de l'Arménie et de l'Artsakh. Sinon, dit la communauté internationale, ne comptez pas sur nous - non pas parce que nous ne voulons pas vous aider, mais parce que nous ne pouvons pas vous aider".

Cette déclaration a marqué un tournant pour la société arménienne, à savoir un recul par rapport à la poursuite de la reconnaissance internationale du Haut-Karabakh, comme c'était le cas avant la >>>

POURQUOI L'UE ET LES ÉTATS-UNIS N'ARRIVENT-ILS PAS À RÉCONCILIER EREVAN ET BAKOU?

➤➤➤ guerre de 2020. Les négociations avaient alors commencé à s'orienter vers une participation occidentale, le premier ministre faisant explicitement référence aux partenaires européens lorsqu'il évoquait la "communauté internationale".

Il est évident aujourd'hui que l'Arménie n'a pas seulement revu ses ambitions à la baisse, mais qu'elle a complètement abandonné sa position sur la question du Haut-Karabakh. Cependant, elle n'a jamais réussi à obtenir une consolidation en sa faveur.

Pourquoi l'Occident a-t-il privilégié le principe de l'intégrité territoriale par rapport au droit à l'autodétermination dans le cadre du conflit du Karabakh? Avant la guerre de 2020, l'Azerbaïdjan avait offert au Karabakh une autonomie significative à l'intérieur de ses frontières. Cependant, après la guerre, Bakou a changé de position, en refusant de discuter d'un quelconque statut pour la région. Parallèlement, l'Occident s'est fortement investi dans une résolution définitive de la question du Karabakh, les réalités émergentes suggérant qu'une telle résolution dépendrait du respect du principe de l'intégrité territoriale.

La résolution éventuelle du conflit du Karabakh a rendu obsolète la présence des forces de maintien de la paix russes dans la région, un objectif poursuivi par Bruxelles et Washington depuis le début. Ce résultat s'est concrétisé comme prévu.

Alors que le contingent de maintien de la paix reste au Karabakh, le retrait des forces russes de la région semble imminent suite à l'exode de la quasi-totalité de la population arménienne. Le mandat de la mission de maintien de la paix expire en 2025 et l'Azerbaïdjan ne semble pas disposé à le prolonger. Et ce, pour toutes sortes de raisons formelles.

La confrontation est-elle terminée?

Une fois que l'Azerbaïdjan a obtenu la déclaration verbale et écrite de l'Arménie, reconnaissant le Haut-Karabakh comme faisant partie de l'Azerbaïdjan, Bakou s'est désintéressé des plateformes occidentales. Ilham Aliyev a boycotté plusieurs réunions et a constamment décliné les invitations à participer à des événements à Bruxelles ou à Washington. Au lieu de cela, le dirigeant azerbaïdjanais adresse des invitations à son homologue arménien à se rencontrer en Russie.

L'objectif principal des négociations s'est déplacé du Haut-Karabakh vers la délimitation et la démarcation de la frontière entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan, ainsi que vers la question dite du "corridor de Zangezur".

Le "corridor de Zangezur" fait référence à une route qui relierait l'Azerbaïdjan à son exclave, le Nakhitchevan. Les autorités azerbaïdjanaises insistent sur le fait que cette route ne devrait pas être sous contrôle arménien.

Bakou est bien conscient qu'il a tout à gagner des négociations sur ces questions si elles ont lieu à Moscou. La Russie s'aligne sur l'Azerbaïdjan sur ces questions, poussée par ses propres intérêts stratégiques. Plus précisément, la Russie cherche à affirmer son contrôle sur la route qui traverse le territoire arménien.

(© Mapeh, commons.wikimedia.org)

Ledit "Corridor de Zangézur"

"Nos homologues occidentaux préfèrent qu'un traité de paix entre l'Azerbaïdjan et l'Arménie soit signé exclusivement sur leur sol. C'est un fait. La volonté de l'Azerbaïdjan de le signer sur le territoire russe, où ont débuté les premiers efforts pour mettre fin au conflit et établir un système global d'interaction pour traiter toutes les questions, est également un fait. Quant à la volonté d'Erevan, je n'en suis pas certain, bien que des signaux en ce sens aient été envoyés à la capitale arménienne depuis un certain temps".

Cette déclaration du ministre russe des affaires étrangères, Sergueï Lavrov, reflète bien la position du Kremlin sur les négociations, mais aussi sur les relations entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan.

Paradoxalement, Erevan cherche activement à éviter d'activer son allié stratégique et s'en méfie manifestement. Il devient de plus en plus évident que cela pourrait entraîner des pertes significatives.

Au contraire, les autorités arméniennes anticipent une implication croissante de l'Occident et font des progrès à cet égard. Elles ont notamment réussi à augmenter le nombre d'observateurs civils de la mission de l'UE chargée de patrouiller à la frontière entre l'Arménie et l'Azerbaïdjan.

La principale inquiétude porte désormais sur l'éventualité d'une action militaire de la part de Bakou. En Arménie, beaucoup sont convaincus que ce n'est qu'une question de temps et que, si les conditions météorologiques sont favorables, la frontière redeviendra turbulente.

Cependant, le déroulement de ce scénario dépendra en grande partie de la position de l'Union européenne et des États-Unis. Bruxelles et Washington seront-ils capables et enclins à freiner les ambitions de Bakou? Cette question reste sans réponse à l'heure actuelle. ■

A.Kh.

(Article paru en anglais sur jam-news.net et traduit par Artzakank)

**ԼՈՒՎՐԻ ԱԶԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ
ԱՐԴԻԱԿԱՆԱՑՈՒԱԾ
ԵՐԵՐՈՒՆԻ ԹԱՆԳԱՐԱՆԻ
ՄՇՏԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ
ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ ԱՅՍ ՏԱՐՈՒԱՅ
ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ**

(© Syuzanna Arutyunan - commons.wikimedia.org)

«Էրեբունի» պատմահնագիտական արգելոց-թանգարանն այս տարուայ ընթացքում այցելուներին կը ներկայանայ լիովին նոր ու արդիականացուած ցուցադրութեամբ: Այս գործում հայկական թանգարանին օգնում է աշխարհի հռչակաւոր թանգարաններից մէկը՝ Լուվրը:

Panorama.am-ի հետ զրոյցում «Էրեբունի» թանգարանի տնօրէն Միքայէլ Բաղալեանն ասաց, որ արդէն մեկուկէս տարի աշխատում են թանգարանի մշտական ցուցադրութեան վերանախագծման ուղղութեամբ:

«Ֆրանսիայի կառավարութեան՝ Լուվրի ու Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպանատան աջակցութեամբ, իրականացնում ենք Էրեբունու թանգարանի մշտական ցուցադրութեան արդիականացման, փոփոխութեան գործընթացը», - նշեց նա:

Սկզբնական փուլում մօտ վեց ամիս, Մ. Բաղալեանի ներկայացմամբ, աշխատել են հայեցակարգի վրայ, այդ ընթացքում առջանց, նաև փոխադարձ այցելող հանդիպումներ են ունեցել Լուվրի գործընկերների հետ:

«Հայեցակարգի մշակման աւարտից յետոյ ընտրուեց կազմակէտութիւն, որն իրականացնում է ցուցադրութեան նախագծում, *դիզայն*, մնացած այլ աշխատանքներ: Նախագիծը գրեթէ պատրաստ է: Յաջորդ քայլն արդէն մշտական ցուցադրութեան ապամոնտաժումն է: Մենք դիմել ենք Երևանի քաղաքապետարան: Շուտով քաղաքապետարանից, նաև նախարարութիւնից թոյլտուութիւնը կը ստանանք: Դրանից յետոյ արդէն կ'անցնենք, ըստ նախագծի, ցուցադրութեան փոփոխութեան իրականացմանը, - ասաց թանգարանի տնօրէնը:

Ըստ հայեցակարգի, շեշտը դրուած է նախաուրարտական ժառանգութեան, Ուրարտուի, Էրեբունու

L'Association Genevoise d'Archéologie Classique

CONFÉRENCES

par **Tatjana Vartanesova**, PhD,
*Institute of Armenian Studies
of Yerevan State University (YSU).
Laboratory of Archeology Studies*

Jeudi 18 avril 2024, 10h15-11h15

Traditions of ancient ceramics in the Early Medieval and Medieval ceramics of Armenia

Jeudi 25 avril 2024, 18h30-19h30

Ancient ceramics of Armenia
*based on materials of the archeological collection
of the Museum of History of the
Yerevan State University*

Lieu: Collection des moulages
10, rue des Vieux-Grenadiers, Genève

Avec le soutien de
la Fondation Philipposian et Pilossian

Faculté des lettres de l'Université de Genève
Département des sciences de l'Antiquité
Unité d'Archéologie classique
secretariat-antic@unige.ch

պատմութեան դրուագների վրա. «Հայեցակարգով նախատեսուած է ցուցադրութեան նորացում, արդիականացում, կը լինի ժամանակակից ձևով մշակուած քարտեզ, ցուցադրութիւնը կը լինի ըստ ժամանակագրութեան ու թեմաների. առանձին հատուածով ներկայացուած կը լինի ռազմական գործը, կենցաղն ու կենսագործունէութիւնը, տնտեսութիւնը, սեպագիրը, հետուրարտական շրջանը: Այս շրջանը մենք շատ ենք կարևորում, կազմաւորուում է Երուանդունիների թագաւորութիւնը:

Այսինքն ներկայացուած կը լինի թեմա առ թեմա, այցելուների համար բաւական մատչելի կը լինի ցուցադրութիւնը: Կը լինեն ուղեկցող տեքստեր, AR-ի և VR-ի կիրառմամբ նորարարական թուային տեխնոլոգիաներ, կը լինի յատուկ անկիւն զարգացման առանձնայատկութիւններ ունեցող անձանց համար»:

Մինչ նոր ցուցադրութեան պատրաստումը, Վ. Բաղալեանի խօսքով, թանգարանը փակ չի լինի. «Երեբունի հատուածում ժամանակաւոր ցուցադրութեան սրահում, կը գործի ցուցադրութիւն բաղկացած Էրեբունի թանգարանի շատ կարևոր, շքեղ, մեծ նշանակութիւն ունեցող իրերի հաւաքածուից»:

Նա ասաց, որ եթէ ամէն ինչ լաւ ընթանայ, այս տարուայ մայիսի կէսին կը բացուի թանգարանի՝ նոր ու արդիականացուած ցուցադրութիւնը:

Միքայէլ Բաղալեանը նաև նշեց, որ այս ամէնի համար գումարը տրամադրում է ֆրանսիական կողմը:■

(panorama.am)

**ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԱՆՈՒԱՆ
ԼԱՐԱՅԻՆ ՔԱՌԵԱԿԸ.
ՄԵԿԴԱՐԵԱՅ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ**

Հայկ ՄԱԿԻՅԱՆ

Հայաստանում այժմ գործում են տարբեր լարային քառյակներ: Նրանք նուազում են դասականից մինչև փորձարարական ու ժամանակակից երաժշտություն: Կան նաև քառյակներ, որոնք մասնագիտացել են հանրամատչելի երաժշտության, միջոցառումների նուազելու պետպատուները ընդունելու գործում:

Այս բոլոր քառյակները, իրենց տարբերություններով հանդերձ, ունեն ընդհանուր մի բան: Ինչպես քառյակի կազմում կա չորս երաժիշտ՝ երկու ջութակ, ալտ, թաւջութակ, այնպես էլ հայ երաժիշտներից կազմուած քառյակի նուազացանկում անպայման կան կոմիտասեան մանրանուագները: Այդ աւանդոյթի և Հայաստանում կուարտետային ժանրի ակունքներում կանգնած է արդէն մէկդարեայ պատմութիւն ունեցող Կոմիտասի անուան ազգային լարային քառյակը:

(© www.komitasquartet.am)

Լարային քառյակը հիմնուեց 1924 թուականին՝ Մոսկուայի կոնսերվատորիայի հայ ուսանողներ Աւետ Գաբրիէլեանի (1-ին ջութակ), Լևոն Օհանջանեանի (2-րդ ջութակ), Միքայէլ Տերեանի (ալտ) և Սերգէյ Ասլամազեանի (թաւջութակ) նախաձեռնութեամբ: Այն կարճ ժամանակահատուածում ճանաչում ձեռք բերեց: Նրա ելոյթները տպաւորում էին ինչպես մասնագետներին, այնպես էլ երաժշտասեր լսարանին: Այդ տարիներին քառյակի թաւջութակահար Սերգէյ Ասլամազեանը մշակեց Կոմիտասի մի շարք երգերի՝ քառյակի համար փոխադրումներ, որոնք մինչ օրս միջազգային բեմերում կվարտետային ժանրի հայկական այցեքարտն են: 1932 թուականից քառյակը դարձաւ Կոմիտասի անուան:

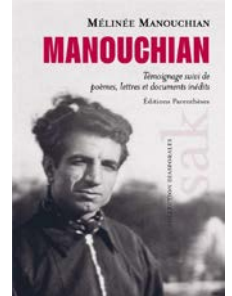
1976 թուականին Կոմիտասի անուան լարային քառյակի առաջին ջութակ և հիմնադիր Աւետ Գաբրիէլեանն իր ջութակը և տեղը յանձնեց Էդուարդ Թադևոսեանին, որը մինչ օրս ղեկավարում է քառյակը: Հիմնադրման օրուանից քառյակի կազմը բազմիցս փոխուել է, բայց միշտ մնացել է իր սկզբունքներին հաւատարիմ:

Եթէ Կոմիտասը շրջում էր գիւղից գիւղ, գաւառից գաւառ՝ հայ երգը գտնելու, ձայնագրելու, մշակելու, ապա Կոմիտասի անուան լարային քառյակը

Nouvelle parution

**MANOUCHIAN
TÉMOIGNAGE SUIVI DE POÈMES,
LETTRES ET DOCUMENT
Mélinée Manouchian**

Dans l'après-midi du 21 février, vingt-deux membres d'un mouvement de résistance communiste, les Francs-tireurs et partisans - Main-d'œuvre immigrée (FTP-MOI), sont fusillés au Mont-Valérien. Le procès de ceux que l'histoire retiendra comme étant le «Groupe Manouchian» avait suscité l'acharnement de la presse collaborationniste. Pour cause: vingt d'entre eux étaient des étrangers (arméniens, polonais, italiens, espagnols, hongrois, roumains...), parmi lesquels onze juifs. Dans les jours qui suivirent leur exécution, une affiche de propagande SS était placardée sur les murs de nombreuses villes de France, montrant les visages de cette «armée du crime». Ce sera «l'Affiche rouge» qui, ironie de l'histoire, érigea ces hommes en héros du combat contre l'occupant.

Entre 1941 et 1943, le groupe conduit par Missak Manouchian s'était distingué par des actions de résistance, depuis l'assassinat de hauts fonctionnaires nazis jusqu'au sabotage de lignes de chemin de fer et d'installations militaires allemandes.

Le témoignage de la compagne de lutte de Missak, Mélinée Manouchian, est irremplaçable. Il est suivi ici de documents, certains inédits, qui éclairent d'un jour nouveau la personnalité de cette grande figure de la Résistance, également poète et passionné d'art et de musique. ■

(Editeur: Parenthèses Eds, collection Diasporales)
Disponible à la Librairie Arménie Culture et Saveurs
www.arménie-culture-saveurs.ch

շրջագայում է աշխարհով մէկ՝ կատարողական բարձր մակարդակով տարածելով հայ և համաշխարհային երաժշտութեան նուաճումները: Այս տարի քառյակը նշում է իր հարիւրամեակը:

Մարտի 5-ին՝ ժամը 16:00-ին, Գրականութեան և արուեստի թանգարանում (Հասցէ՝ Արամի 1) կը բացուի «Կոմիտասի անուան քառյակ-100» խորագրով ժամանակաւոր ցուցադրութիւնը, որով կը մեկնարկի լեզենդար քառյակի յոբելեանական միջոցառումների շարքը: Կը ցուցադրուեն քառյակի երախտաւոր երաժիշտների լուսանկարներ, համերգային ազդագրեր, ծրագրեր և այլ արխիւային նիւթեր: Ցուցադրութեան բացմանը կը յաջորդի Կոմիտասի անուան քառյակի համերգը, որի ընթացքում կը ինչէն հայ, ռուս և արևմտաեւրոպական կոմպոզիտորների ստեղծագործութիւններ: ■

(ՀԵՏՔ)

LE RÉCIT DE CLARA ET FRITZ SIGRIST-HILTY PUBLIÉ À FRESNO

Le Programme d'études arméniennes de l'Université d'État de Californie à Fresno annonce la publication de *Death Marches Past the Front Door: Clara and Fritz Sigrist-Hilty, Swiss Eyewitnesses to the Armenian Dante-Inferno in Turkey (1915-1918)** par Dora Sakayan, 20e tome de la série arménienne de la presse de l'Université. Le livre a été édité par Barlow Der Mugrdchian et Zareh Tjeknavorian.

Le jour de leur mariage en avril 1915, un couple suisse, l'ingénieur civil Fritz Sigrist et l'infirmière Clara Hilty prennent le train depuis Werdenberg (SG) et traversent la zone de guerre à travers les Balkans jusqu'au sud-est de la Turquie. Après l'entrée de la Turquie en guerre en tant qu'alliée de l'Allemagne, ce n'était certainement pas l'endroit idéal pour une lune de miel, mais Fritz travaillait à la construction du chemin de fer de Bagdad depuis 1910. Après une courte escale à Constantinople, les jeunes mariés s'installent quelques mois à Entilli, puis trois ans à Keller.

Peu après leur arrivée, les déportations arméniennes commencent et des milliers d'Arméniens passent devant leur porte alors qu'ils vivent leur quotidien dans leur petite maison sur une colline isolée.

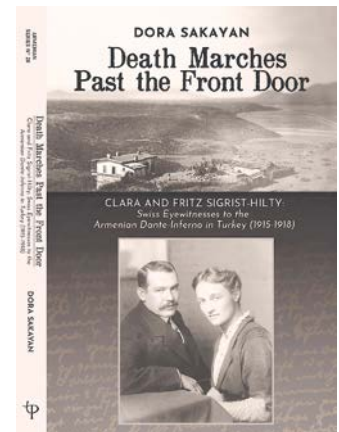
Une visite à Alep et dans les camps de concentration de Katma, leur fait comprendre que ce qu'ils voyaient quotidiennement étaient en fait des marches de la mort préméditées.

Malgré la résistance des Sigrist et d'autres ingénieurs, les ouvriers arméniens qualifiés du chemin de fer de Bagdad durent bientôt se joindre à ces marches de la mort. Le sauvetage n'est possible que dans quelques cas, alors ils aident Haig Aramian, le gérant d'un magasin arménien, à s'échapper de manière aventureuse.

Clara consigne les atrocités, d'abord dans son journal, puis sous forme d'un mémoire ou d'un récit spécial de témoin oculaire. Fritz écrit à son tour deux récits et une lettre sur le sujet.

Dora Sakayan a déchiffré les documents d'archives suisses rédigés pour la plupart en écriture gothique. Elle les a méticuleusement traités et les a intégrés dans les événements historiques de l'époque. De plus, en se basant sur les mémoires de Haig Aramian datant de 1970, Dora Sakayan raconte comment, en juin 1916, le couple Sigrist-Hilty a aidé ce dernier, à échapper à une mort certaine.

Le livre de Dora Sakayan se compose de trois parties, consacrées respectivement à la vie et aux écrits de ces trois personnes: Clara Hilty, Fritz Sigrist et Haig Aramian. L'interaction organique entre les textes primaires et secondaires permet au lecteur de découvrir une histoire réelle cohérente - celle d'une souffrance et d'une douleur humaines extrêmes, mais

aussi de la charité, de la compassion et de l'altruisme chrétiens.

* * *

Docteure en philologie allemande de l'Université d'État Lomonosov de Moscou, **Dora Sakayan** a enseigné l'allemand à l'université d'État d'Erevan (YSU), où elle a également dirigé le département des langues étrangères.

Elle s'est ensuite installée au Canada et a poursuivi sa carrière pédagogique en tant que professeure d'études allemandes à l'université McGill de Montréal. Sa formation dans divers domaines de la linguistique appliquée lui a permis de passer progressivement des études allemandes à l'arménologie et de devenir la première universitaire à introduire les études arméniennes dans une université canadienne. Elle a écrit, édité et traduit plus de 30 livres dans ses deux domaines d'expertise, les études allemandes et arméniennes. Elle est également l'auteure d'une série d'articles scientifiques.

Dora Sakayan a également beaucoup contribué à l'étude du Génocide arménien. En 1993, elle a retrouvé le journal de son grand-père maternel, le Docteur Garabed Hatcherian, et depuis, se consacre à sa publication et à sa diffusion. Le journal est une chronique de la catastrophe de Smyrne en 1922, qui décrit la façon dont l'ancien port de la ville a été détruite par un gigantesque incendie au cours duquel l'ensemble de la population chrétienne avait été massacrée ou forcée de fuir.

En 2016, son livre *«Man treibt sie in die Wüste» Clara und Fritz Sigrist-Hilty als Augenzeugen des Völkermordes an den Armeniern 1915-1918* a été publié aux éditions Limmat Verlag avec l'introduction de Wolfgang Gust. ■

(*) Disponible à la vente auprès de Abril Bookstore
<http://www.abrilbooks.com/books/death-marches-past-the-front-door.html>
 ou de NAASR Bookstore
https://naasr.org/products/death-marches-past-the-front-door?_pos=1&_sid=08b61d183&_ss=r
 ou sur Amazon.

COMMUNICATIONS

Université de Genève
Faculté des Lettres - Unité d'arménien

Cours public

par **Valentina Calzolari Bouvier**
professeure d'études arméniennes

Écrire dans une langue "rescapée"
Pages d'exil dans la littérature
arménienne contemporaine

Uni-Philosophes, Salle 204
Vendredi | 14h15 - 16h00 | Entrée libre
8 et 22 mars, 12 et 26 avril, 10 mai 2024

Renseignement: Valentina.Calzolari@unige.ch

Messés arméniennes en Suisse alémanique

Date	Heure	Lieu	Adresse
24.03.2024	11 30	Kath. Kirche Bernrain	8280 Kreuzlingen TG
31.03.2024	15 00	Röm. Kath. Kirche	8600 Dübendorf ZH
14.04.2024	15 00	Kath. Kirche Nussbaumen	5415 Baden AG
24.04.2024	11 00	Röm. Kath. Kirche	8600 Dübendorf ZH
12.05.2024	11 30	Kath. Kirche Bernrain	8280 Kreuzlingen TG
19.05.2024	15 00	Kath. Kirche Nussbaumen	5415 Baden AG

www.armenische-kirche.ch
Pfr.ShnorkTchekidjian Tel: 079/704 74 87

Dans le cadre du
Festival du film et forum international sur les
droits humains de Genève (FIFDH)

1 4 8 9

un film de **Shoghakat Vardanyan**

MARDI 12 MARS - 20H45

Grütli - Salle Langlois
Rue du Général-Dufour 16, 1204 Genève

SAMEDI 16 MARS - 15H30

Suivi d'une discussion

Le Haut-Karabagh: un destin oublié
avec Vicken Cheterian, Sevinj Samadzade,
Shoghakat Vardanyan (en vidéoconférence)

Modération: Sévane Garibian

Espace Pitoëff - Théâtre

Rue de Carouge 52, 1205 Genève

En septembre 2020, le conflit du Haut-Karabagh connaît une soudaine résurgence et le jeune Soghomon est mobilisé. Au septième jour, il est porté disparu. Sa sœur, Shoghakat, décide de filmer ses recherches et celles de ses parents au plus près de leur intimité et de leurs émotions.

Information et billetterie:

<https://fifdh.org/festival/programme/2024/film/1489/>

RENDEZ-VOUS

Tous les mercredis: (du calendrier scolaire genevois):
de 10h00 à 16h15, cours de l'Ecole Topalian dans les
locaux de la Fondation Topalian (à côté de l'Eglise, 64,
route de Troinex) pour tous les enfants de 4 à 12 ans,
débutants ou avancés. Le repas de midi et le goûter
sont servis sur place. Bus de ramassage scolaire à
disposition le matin et le soir.
Renseignements: ecole.topalian@centre-armenien-geneve.ch

Tous les mercredis: (du calendrier scolaire genevois):
Cours de l'Ecole de danse SANAHIN de l'UAS au Centre
Arménien de Genève: de 16h15 à 21h15 avec 4 classes
de niveaux et d'âges différents, à partir de 5 ans sans
limite d'âge supérieure. Renseignements et inscriptions
auprès de Christine Sedef 0797581136

Tous les mercredis: de 14h00 à 18h00, la bibliothèque
Saint Grégoire l'Illuminateur du Centre Arménien est
ouverte au public. Renseignements: M. Garabed Yelegen
Tél. 079 538 51 26 bibliotheque@centre-armenien-geneve.ch

Arménie Culture et Saveurs vous propose:

Tous les mardi: Cours d'arménien occidental pour
adultes.

Tous les jeudi: Cours d'arménien oriental pour adultes.

Renseignements et inscriptions: Tél. 022 900 01 59
info@armenie-culture-saveurs.ch

ԺՆՆԵԻ ԵՒ ԼԵՄԱՆ ՇՐՋԱՆԻ
ՍՈՒՐԲ ՑԱԿՐԲ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ
ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻ

PAROISSE DE L'ÉGLISE
APOSTOLIQUE ARMÉNIENNE
SAINT-HAGOP
GENÈVE REGION LEMANIQUE

**ՍՈՒՐԲ ԾՆՆԴԵԱՆ ԵՒ
ԱՍՏՈՒԾԱՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ ՏՕԼԸ
ԺՆԵԻ ՍՈՒՐԲ ՅԱԿՐԲ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԵՅ**

Շաբաթ 6 Յունուար 2024-ին, Սուրբ Ծննդեան եւ Աստուածայայտնութեան տօնի առիթով, կատարուեցաւ Տրօրինէք Ժնեի Սուրբ Յակրբ Մայր եկեղեցոյ մէջ Նախագահութեամբ՝ Առաջնորդական Տեղապահ Գեր. Տ. Գուսան Ծ. Կրդ. Ալճանեանի: Սուրբ Պատարագի ընթացքին Տեղապահ Յայր Սուրբը ընթերցեց Ամենայն Յայոց Վեհափառ Յայրապետի Սուրբ Ծննդեան պատգամը: Սուրբ Պատարագին ներկայ էր 2ուիցերիոյ մօտ 33 Արտակարգ եւ լիազօր դեսպան Մեծարժոյ՝ Անդրանիկ Յովհաննիսեանը իր ընտանիքին ու դեսպանատան աշխատակազմին հետ:

Մեծ թիւով հաւատացեալներ մասնակցեցան Սուրբ պատարագին, հաղորդուեցան և Յայր Սուրբի ձեռքէն ստացան Սուրբ միւռնոնով օրհնուած ջուրէն: Այս տարուայ մկրտութեան խաչեղբայրը Ուրբանիոյ Օտեսա քաղաքէն՝ եկեղեցոյ խորանի նովորեալ սպասաւոր Արէն Ղազոյանն էր: Վերջինիս ընտանիքը, որ երկու տարի առաջ հաստատուած էր Լոզան, մեծ ուրախութիւն ապրեցաւ երբ Արէն 7 ամիս առաջ միացաւ իրենց:

**CÉLÉBRATION ŒCUMÉNIQUE ET
PRIÈRES POUR L'UNITÉ DES ÉGLISES
ET L'ARTSAKH**

Un service interreligieux a eu lieu le dimanche 21 janvier 2024 à l'Église catholique (Compesières) en présence des communautés arménienne, catholique et protestante de Troinex pour proposer des temps de prière œcuménique pour la paix pour entamer l'année 2024.

La cérémonie a débuté par l'accueil de l'assemblée en français par le Très Rév. Père Goossan Aljanian en tant que chef de l'Église arménienne. Il a ensuite chanté le Credo de la divine liturgie.

Les Chorales de l'église de Compesières et de l'église arménienne ont magnifiquement chanté lors de la cérémonie.

Les célébrations œcuméniques et prières pour l'unité des chrétiens et la paix ont ainsi réuni plus de 160 chrétiens catholiques, protestants et arméniens et à cette occasion, ont pu réaliser une collecte en faveur de l'Artsakh.

**REQUIEM À LA MÉMOIRE DE
GAGIK GINOSYAN**

Le 11 février 2024, premier dimanche du Carême, à l'issue de la Sainte Messe, un service spécial de requiem a été célébré par le Très Rev. Père Goossan Aljanian pour le repos de l'âme de Gagik Ginosyan, fondateur et directeur artistique du groupe de chant et de danse traditionnels *Karin* et figure honorée de la culture en Arménie. Que la mémoire des justes soit bénié!

11 Փետրուար 2024-ին, Բուն Բարեկենդանի Կիրակիին, Ժնեի Սուրբ Յակրբ Մայր եկեղեցոյ մէջ, փակեալ խորանով, Թեմիս Առաջնորդական Տեղապահ Գեր. Տ. Գուսան Ծ. Կրդ. Ալճանեան մատուցանեց Ս. Պատարագ, որու աւարտին, կատարեց մասնաւոր հոգեհանգստեան պաշտօն հանգուցեալ Գագիկ Գինոսեանի հոգիին լուսաւորութեան համար:

**FÊTE DE LA PRÉSENTATION DU
CHRIST AU TEMPLE**

Le dimanche 18 février 2024, à l'église Saint Hagop de Genève, a eu lieu la veillée de la Fête de la présentation du Christ au Temple. A la fin de la cérémonie, le feu traditionnel a été allumé. L'office des Vêpres a été célébré sous la présidence du *locum tenens*, le Très Révérend Père Goossan Aljanian.

Կիրակի 18 Փետրուար 2024-ին, երեկոյեան ժամը 17:00-ին, Ժնեի Սուրբ Յակրբ մայր եկեղեցոյ մէջ խանդավառութեամբ տեղի ունեցաւ Տեառնընդառաջի տօնակատարութիւն Նախագահութեամբ առաջնորդական տեղապահ՝ Տ. Գուսան Ծ. Կրդ. Ալճանեանի: Արարողութեան աւարտին, վերջինս Սուրբ խորանէն վարուած մոմով վարեց աւանդական խարոյկը եկեղեցոյ բակին մէջ հաւատացեալներու ներկայութեան:

Rédaction Très Rev. Père Goossan Aljanian

ԹՕՓԱԼԵԱՆ ԴՊՐՈՑ

ECOLE TOPALIAN

Fondation Hagop D.Topalian: Route de Troinex 64, CH-1256 Troinex (Genève)

topalianecole@gmail.com

Maral Wurry

No. 69

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆ (PAREGENTAN) / CARNAVAL

Թօփալեան Դպրոցը Չորեքշաբթի 14 Փետրուարին տօնեց հայ եկեղեցւոյ ամենաուրախ տօներէն մէկը որը կը կոչուի նաեւ «Հայկական դիմակահանդէս»: Գեղեցկօրէն ծպտուած մեր սիրելի աշակերտները մեծ ուրախութեամբ տօնեցին Բարեկենդանը:

Carnaval: les élèves avec leur plus beau déguisement

Un moment festif avant les vacances

Le Carnaval de cette année était empreint d'une atmosphère festive, offrant une magnifique opportunité de s'amuser et de créer des superbes masques.

Un repas festif a régalé les élèves. Il était suivi de moments de chants et de danses qui ont ajouté une touche enjouée à la journée. Cependant, l'après-midi a revêtu un caractère plus sérieux, car il fallait bien s'entraîner et répéter, afin de préparer le spectacle du 6 mars 2024, en hommage aux 100 ans de la naissance de Charles Aznavour.

LES COURS D'ECHECS

Suite à l'intérêt croissant des élèves au jeu d'échecs, depuis le mois de décembre la direction a établi un partenariat avec Clovis Échecs, une entreprise suisse fondée par Clovis Vernay, Grand maître international d'échecs dont la mission est la promotion du jeu d'échecs. Clovis intervient dans les écoles publiques et privées genevoises. L'école a mis en place ces cours de 1h tous les quinze jours, de 12h30 à 13h30, pour le plus grand plaisir de nos élèves, afin d'enrichir leur expérience éducative!

Les élèves très enthousiastes pendant le cours d'échec avec Clovis

30 ans de l'école TOPALIAN
Fête champêtre de fin d'année
Le dimanche 16 juin 2024

L'école Topalian a le plaisir d'inviter tous les anciens élèves, ainsi que leurs parents, enfants et conjoints à la fête de fin d'année scolaire pour célébrer les 30 ans de l'école. Cette occasion promet d'être un moment de retrouvailles et d'échanges inoubliables!

Veillez confirmer votre présence en écrivant au mail de l'école pour la bonne organisation de la fête.

- o Grand choix de livres et de publications récentes
o Expositions de tableaux - Conférences Rencontres musicales
o Cours de langue pour adultes arménien occidental et oriental
o Artisanat - Souvenirs, bijoux
o Spécialités arméniennes à emporter et service traiteur, pain arménien (Lavach), vin et cognac d'Arménie, café et thé d'Arménie
o Voyages - Découverte de notre patrimoine culturel en Europe et en Arménie

ՀԱՅԱՍՏԱՆ
ARMENIE
Culture & Saveurs

HORAIRES: Lundi à Vendredi 9h30 - 18h30 - Samedi 10h - 15h

55 rue de Lausanne - 1202 Genève CH -
Tram 15 - arrêt Môle ou Parking de la gare Cornavin
T +41 (0) 22 900 01 59 - info@armenie-culture-saveurs.ch

www.armenie-culture-saveurs.ch
Fondation H.D. Topalian

Conférence sur la préservation de l'identité arménienne - 11 février 2024

La présence du Dr Hrayr Jebejian, Secrétaire général du *Bible Society in the Gulf* et auteur de livres, a réuni près de 40 personnes lors de sa conférence en arménien, le dimanche 11 février 2024. Le conférencier a abordé la préservation de l'identité arménienne à travers ses récits, son approche chrétienne de l'identité et la discussion engagée avec le public. Il a souligné la valeur inestimable de la diaspora et l'importance des liens communautaires. Son message a rappelé à tous l'importance de valoriser nos racines, d'améliorer notre communication et de travailler ensemble pour un avenir plus uni.

Célébration de Trndez/Diarnentarach 18 février 2024

Nous étions près d'une quarantaine de personnes le dimanche 18 février 2024 pour célébrer la fête plurimillénaire de Trndez/Diarnentaratch co-organisée par l'UAS et la Paroisse St-Hagop pour la troisième fois, sur le parvis de l'Église arménienne de Troinex.

Cette fête trouve son origine dans la tradition païenne arménienne et liée au culte du feu et à l'arrivée du printemps, a été adaptée plutôt que sup-

primée suite à la christianisation de l'Arménie. "Diarnentarach" correspond aujourd'hui à la présentation de Jésus-Christ, âgé de 40 jours, au Temple de Jérusalem et symbolise le message de lumière du Christ au monde.

Le feu a été allumé suite à l'Office des Vêpres tenu par le Père Goossan Aljanian. Petits et grands ont sauté par-dessus les flammes en signe de prospérité, et des danses traditionnelles ont rythmé l'après-midi.

Grande conférence sur les Chrétiens d'Orient 27 février 2024

Le 27 février 2024 eut lieu une grande conférence à Uni Mail au sujet des Chrétiens d'Orient ("*Chrétiens d'Orient - Témoins millénaires, ponts entre civilisations et artisans de paix*") comptant plus de 300 participants. Avec la volonté de sensibiliser le public local à la question des Chrétiens d'Orient, et sous l'impulsion de l'Association Racines et Espérance, cet événement a été organisé en collaboration entre cette dernière association, la communauté catholique de Genève, l'Union Arménienne de Suisse, la Paroisse de l'Église apostolique arménienne St-Hagop de Genève et l'Association du Monde arabe de l'Université de Genève (AMAGE). Y étaient invités les intervenants suivants: Fabrice Hadjadj, écrivain et philosophe; Tigrane Yegavian, chercheur et journaliste, spécialiste des Chrétiens d'Orient; Fr Erik Ross, frère dominicain; Mgr. Jules Boutros, évêque de l'Église syriaque-catholique; et Solène Tadié pour la modération, journaliste de profession.

Les intervenants ont mis l'accent sur les difficultés rencontrées par les communautés chrétiennes au Moyen-Orient, leur rôle en tant qu'artisans de paix et ponts entre les peuples et sur l'importance de sauvegarder leur héritage matériel et immatériel. Une rencontre riche, touchante et unique, appréciée de tous les participants.

Une exposition de photos retraçant la rencontre entre les Chrétiens d'Europe et ceux d'Orient en 1898 et 1935 était également présente dans le hall d'Uni Mail grâce à l'AMAGE. >>>

»»» Ateliers de danses ethnographiques arméniennes - dès avril 2024

Les ateliers d'initiation à la danse traditionnelle arménienne de la troupe Sanahin sont bientôt de retour! Deux dimanches par mois, dès 16h, c'est le rendez-vous des passionnés de danse et des curieux. Les ateliers mêlant histoire et pratique sont pour tout âge et tout niveau.

Renseignements et inscriptions: +4179.482.83.45

Euro Armenian Games 2024

L'UAS part avec une délégation genevoise de plus de 70 personnes à Barcelone! Suivez les exploits sportifs de nos champions: instagram - uas.geneva

Appel au prochain comité Élections en juin 2024

Le comité de l'UAS se renouvelle! La prochaine élection du comité aura lieu en juin 2024. Les personnes intéressées à servir bénévolement la communauté, travailler main dans la main avec les acteurs arméniens et genevois locaux afin de perpétuer les traditions de la communauté arménienne de Genève, en faisant preuve de créativité, sont invitées à contacter les membres du comité!

Contact: info@u-a-s.ch

Les curiosités

COMME LE NEZ AU MILIEU DE LA FIGURE

par Diana ZARGAROVA

Lorsque j'étais petite et que nous allions en famille à l'aéroport, je me souviens que ma maman identifiait un à un les Arméniens parmi la foule. Intriguée par ce don, je lui avais alors demandé son secret. Elle m'avait répondu: le nez, bien sûr!

Le fameux «nez arménien», proéminent, recourbé, couronné d'une bosse, véritable objet de fierté nationale, n'est pas sans rappeler les imposants massifs montagneux de notre pays, comme eux grand, fier et pur. Ne dit-on pas avec humour que si l'on lui coupait le nez, l'Arménien tomberait sur son dos, perdant son équilibre? Ce bel attribut nous vient en réalité des conditions naturelles et climatiques dans lesquelles nous avons évolué par le passé: c'est le «facteur de montagne». En effet, l'air raréfié des cimes a influencé des changements génétiques et ainsi contribué à mieux développer nos fonctions respiratoires. Le rapprochement avec nos massifs n'apparaît alors pas si anecdotique.

Héritage de nos ancêtres, il nous distingue et constitue, en plein milieu de nos visages, un vestige de notre histoire millénaire dont nous aimons nous gonfler d'orgueil, et pour cause. A notre époque pourtant, où la dure loi des canons de beauté fait la part belle aux nez slaves, discrets et élégants, il n'est pas tous les jours facile de porter un nez différent. Il semblerait que nous soyons toujours aussi fiers d'être Arméniens, mais plus autant de nos caractéristiques physiques... Et à ce jeu, nous ne sommes pas tous logés à la même enseigne: pas tous les Arméniens possèdent un nez typique, et les nez typiques le sont à des degrés divers. Tandis que les hommes auraient tendance à le porter tel un drapeau de la patrie, la question se fait plus délicate pour les femmes, pour lesquelles l'on craint encore qu'un nez développé entache leur apparence ou les empêche de trouver un époux. C'est ainsi qu'en

Statue du compositeur Arno Babadjanian à Erevan
(Crédit photo: Iris Molenaar pour Eurasianet)

Arménie, trois opérations de chirurgie plastique sur quatre sont des rhinoplasties; dont peu se justifient par un impératif de santé...

Je crois qu'il n'est jamais inutile de rappeler que ce qui fait la beauté en chacun de nous réside sûrement dans cette coexistence entre appartenance et particularité. Lorsque je me regarde dans le miroir, je vois d'abord un individu aux yeux trop grands, au nez trop allongé, et encore ci et encore ça; mais c'est en y regardant de plus près que se révèle à moi ce que je vois vraiment: un visage aux mille significations, dont chaque trait raconte une histoire bien au-delà de mon entendement.

Enfin, pour ce qui est de l'aéroport, la meilleure manière d'identifier un compatriote reste encore... d'aller à sa rencontre. Mais pour les fois où le courage me manque, j'ai trouvé le signe qui me met sur la voie. De grands yeux rieurs, sombres et profonds, intelligents, un regard captivant. Et un sourire qui malgré moi me prend. ■